

Xəbər
Masallıda qətlə
kimi qəza:
8 nəfər
həlak
oldu
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 10 iyul 2019-cu il Çərşənbə № 144 (7314) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bayılda söküntü sürətlənib, ancaq hələ də yüksək kompensasiya gözləyənlər var

Sakinlər verilən məbləği qaneedici saymır, rəsmi qurumlar isə köçməyə məcbur etmir...

yazısı səh.3-də

“Ermənistan təklif ediləni götürməsə...” - 21 il öncənin yanlışı

yazısı səh.11-də

Bakının 1 əsrlik əmək bazarları - reportaj

yazısı səh.13-də

Politoloq: “Bu dəfə Ermənistanda hakimiyyət dəyişikliyi ABŞ yox, Rusiya edəcək...”

yazısı səh.9-da

Qəddar qətləri artıran səbəblər - ekspertlər çıxış yolundan danışdılar

yazısı səh.6-da

“Kondisionersiz avtobuslara da 30 qəpik verək?” - narazı paytaxt sərnişinlərindən haqlı tələb-təklif

yazısı səh.14-də

Ekspert:

“Ərdoğana qarşı Gül-Davudoğlu-Babacan ittifaqı uğur qazanmayacaq”

yazısı səh.9-da

Şəhid bacısı qızını döyənlərin cəzalandırılmasını istəyir

yazısı səh.3-də

İran nüvə məsələsində “qırmızı xətt”i keçdi - təhlükə

yazısı səh.5-də

Dünyasını dəyişən yaxınların fotosunu evdən asmaq olarmı?

yazısı səh.10-da

ANKARANIN DƏYİŞMƏZ QARABAĞ ŞƏRTİ, İRƏVANA S-400 MESAJI

Türkiyə “demokratik Ermənistan”a da qapı açmayacaq; işğalçı qonşu qardaş ölkəyə təhlükə yaradan dövlətlərin 1-ci beşliyində, Azərbaycan isə ona dost dövlətlərin başında gəlir - sorğu; ölkəmizdə Türkiyə hərbi bazası yerləşdirməyin zamanı çatıb...

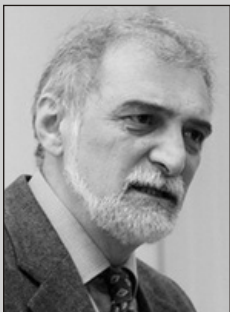
musavat.com
Togrul İsmayil

yazısı səh.8-də

Xaricdəki soydaşlarımızın təşkilatlanması prosesi uğurla davam edir - əsas hədəf

Rusiya Azərbaycanlıları İttifaqı Rusiya ermənilərinin kabusuna çevrilir; düşmən millətin diaspor təmsilçiləri niyə təşvişə düşüb?..

yazısı səh.5-də

Hikmət Hacıadə:
“Gürcüstanda demokratiyaya keçid dövrü çox uzandı”

yazısı səh.12-də

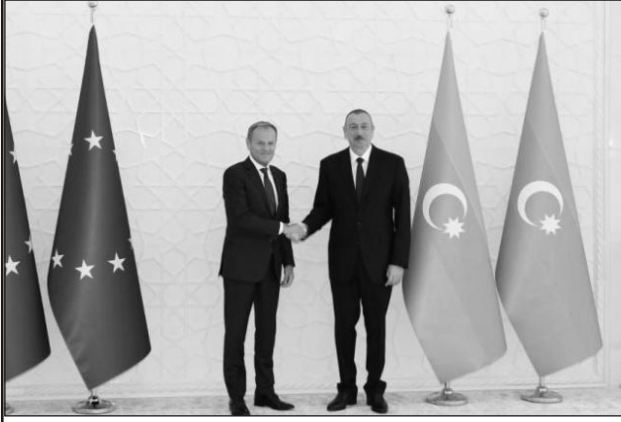
Natiq Cəfərli:
“Yüksək bank faizləri kredit götürüb bizneslə məşğul olmağı mənasız edir”

yazısı səh.7-də

Oqtay Əsədov
jurnalistləri qınadı: “Şou yaratmaq istəyirlər...”

yazısı səh.4-də

Donald Tusk: "AB Azərbaycanın suverenliyini, müstəqilliyini və ərazi bütövlüyünü dəstəkləyir"

"Avropa Birliyi Azərbaycanın suverenliyini, müstəqilliyini və ərazi bütövlüyünü dəstəkləyir". Report xəbər verir ki, bunu Avropa Şurasının prezidenti Donald Tusk Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə Bakıda keçirilən görüşün yekununda deyib.

"Azərbaycan unikalıdır. Siz ənənəni və müasirliyi birləşdirirsiniz. Bugünkü mürəkkəb geosiyasi landşaftda strateji mövqeyinizə görə həm Şərqi, həm də Qərbi baxırsınız", - D.Tusk bildirib.

Bu ixtisası seçənlərə əlavə 200 manat təqaüd veriləcək

Aqrar sahə üzrə mütəxəssis hazırlığı prosesinin stimullaşdırılması bu il də davam etdiriləcək. Axar.az xəbər verir ki, bu barədə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin İctimaiyyət və İnteraksiya Departamenti rəhbəri Vüqar Hüseynov məlumat verib. O deyib ki, 2019/2020 tədris ilində də Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetində kənd təsərrüfatı üzrə ixtisasları seçən abituriyentlərə əlavə təqaüdlər veriləcək:

"Qəbul imtahanlarında 400 və daha çox bal toplayaraq Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinə daxil olan abituriyentlərə 100 manat, 500 və daha çox bal toplayanlara isə 200 manat əlavə təqaüd veriləcək. Eyni zamanda ADAU-da ingilis dilində təhsil alan tələbələrə əlavə olaraq hər ay 70 manat, imtahan sessiyaları zamanı 6 fəndən maksimum nəticə göstərmiş tələbələrə isə 100 manat əlavə təqaüd verilməsi nəzərdə tutulur".

Şöbə müdirinin sözlərinə görə, aqrar sahənin bilikli, bacarıqlı kadrlarla təmin edilməsi Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin qarşısında duran əsas vəzifədir: "Stimullaşdırma tədbirləri, ölkədə kənd təsərrüfatının sürətli inkişafı abituriyentlərin aqrarı önümlü fakültələrə marağını daha da artırır. Ölkədə aqrar sahənin mütəxəssislərinə ehtiyac çoxdur. Əmək bazarında mövcud tələbləri dəyərləndirən abituriyentlər aqrar mütəxəssislik, baytarlıq və digər kənd təsərrüfatı üzrə ixtisasları seçərək gələcək karyera həyatını indidən təmin etmiş olurlar. Qəbul imtahanlarında 500 və daha yüksək bal toplamış abituriyent ADAU-nun kənd təsərrüfatı ixtisaslarını seçərsə, ayda təxminən 350 manata yaxın təqaüd almış olur. Universitetin 4 ulduz təsnifatına uyğun, hər cür şəraitə malik yataqxanasında qalacaq, ayda 350 manata yaxın təqaüd alacaq tələbə həm yüksək ali təhsil almış olur, həm ailə büdcəsinə qənaət edir, həm də əmək bazarında böyük tələbat olan, yüksək maaşlı işlə təmin olunmağa qarantıya verən ixtisasa yiyələnir".

Nazirlik rəsmisi bildirib ki, ADAU-nun kənd təsərrüfatı ixtisaslarını seçmiş tələbələr təhsil dövründə digər stimullaşdırıcı imkanlardan, mübadilə proqramlarından yararlanmaq imkanına sahibdirlər.

Zakir Həsənov Hərbi Dəniz Qüvvələrinin yeni infrastruktur obyektinin açılışını edib

Azərbaycan prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin tapşırığına əsasən Hərbi Dəniz Qüvvələrinin (HDQ) şəxsi heyətinin döyüş hazırlığı səviyyəsinin yüksəldilməsi və sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən işlər davam etdirilir.

Müdafiə Nazirliyindən verilən məlumata görə, müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov və nazirliyin digər rəhbər heyəti HDQ-nin hərbi hissələrindən birində yeni inşa edilən infrastruktur obyektinin açılışında iştirak edib və burada yaradılan şəraitlə tanış olub. Müdafiə naziri qərargah, matros yataqxana-

ları, tibb məntəqəsi, digər xidməti və inzibati otaqlara, eləcə də ərazidəki qurğu və avadanlıqlara baxış keçirib. Məruzə olunub ki, yaradılan şərait şəxsi heyətin hərbi hissə qarşısında qoyulan vəzifə və tapşırıqları daha keyfiyyətli və effektiv icra etməsinə imkan yaradacaq.

Bakıda qısamüddətli yağış yağacaq, rayonlarda leysan olacaq

10 iyulun 10-da Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tullaacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir, lakin gecə bəzi yerlərdə qısamüddətli yağış yağacağı ehtimalı var. Şimal-qərb küləyi gündüz aralıq güclənəcək.

Ekologiya və Təbii Sərvetlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən bildirilib ki, havanın temperaturu Abşeron yarımadasında gecə 20-25, gündüz 30-35, Bakıda gecə 23-25, gündüz 33-35 dərəcə isti təşkil edəcək. Atmosfer təzyiqi normadan aşağı 755 mm civə sütunu, nisbi rütubət gecə 60-70, gündüz 40-45 faiz olacaq.

Abşeron çimərliklərində gözlənilən hava şəraiti: şimal-qərb küləyi gündüz aralıq güclənəcək. Dəniz suyunun temperaturu şimal çimərliklərində (Sumqayıt, Novxanı, Pirşağı, Nardaran, Bilgəh, Zaqulba) 22-23, cənub çimərliklərində (Türkan, Hövsan, Sahil, Şıx) 23-24 dərəcə isti təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Gündüz yağış tədricən kəsiləcək. Qərb küləyi bəzi yerlərdə aralıq güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 20-25, gündüz 32-37, dağlarda gecə 13-18, gündüz 19-24 dərəcə isti təşkil edəcək.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Azərbaycanda GMO məhsullar satılır?

"Mətbuatda bəzən məsuliyyətsiz məqalələrə rast gəlirik. Bu yaxınlarda özünü ekspert kimi qələmə verən şəxs müsahibəsində bildirib ki, Azərbaycana idxal olunan məhsulların 99 faizi GMO məhsullarıdır. Bu yalandır və onlar qaragüruhluluqla məşğul olan şəxslərdir".

Virtualaz.org bildirir ki, bunu Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin (AQTA) sədri Qoşqar Təhməzli deyib. O bildirib ki, bütün dünya üzrə 30 adda bitki genetik modifikasiya olunub, onun 504 növü məlumdur, bu bütün dünyanın aparıcı ölkələrin reystrində oturub: "Onların arasında mətbuatda adıçəkilən bir çox məhsulların adı yoxdur. Məsələn, çiyələk, qarpız, armud, gilə, albalı, xiyar və s. bunlara aiddir. Çox təəssüf ki, bəziləri insanlara yanlış informasiya verir və həmin məhsulları genetik modifikasiya olunmuş məhsul kimi təqdim edirlər. Onlar seleksiya olunmuş məhsullarla genetik modifikasiya olunmuş məhsulları bir-biri ilə qarışdırırlar. Genetik modifikasiya olunmuş məhsullar bilavasitə ərzaq təhlükəsizliyinin təmini üçün aparılır. Dünyada ən çox genetik modifikasiya olunmuş məhsul qarğıdalıdır. Onun 238 növü genetik modifikasiya olunub".

AQTA sədri əlavə edib ki, Azərbaycana idxal olunan bütün məhsullar yoxlanılır: "İnsan sağlamlığı üçün zərərli məhsulun ölkəyə idxalına icazə verilmir".

Azərbaycanda bu enerji içkiləri qadağan olunacaq

Azərbaycanda enerji içkiləri ilə bağlı tənzimləmə mexanizmi hazırlanıb və təsdiq üçün Nazirlər Kabinetinə təqdim olunub. Bunu AQTA sədri Qoşqar Təhməzli qurumun səlahiyyətlərinin icrasına başlamasının bir illiyinə həsr olunmuş mətbuat konfransında bildirib.

Q.Təhməzli bildirib ki, enerji içkilərinin Azərbaycanda tənzimlənməsi beynəlxalq standartlara əsasən həyata keçirilir: "Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunun nəzdində elmi texniki şura fəaliyyətə başlayıb. Şura alimlərinin, ekspertlərin, beynəlxalq ekspertlərinin birgə rəyinə əsasən enerji içkilərinə dair tənzimləmə mexanizmi işlənilib hazırlanıb və təsdiq üçün təqdim olunub".

Sədr qeyd edib ki, hazırlanmış sənədə əsasən, həmin adda sadalanan stimullaşdırıcı maddələrin adı qeyd edilib: "Həmin stimullaşdırıcı maddələrdən iki və daha artığı öz əksini tapan içkilər Azərbaycanda enerji içkisi hesab olunacaq. Eyni zamanda sadəcə, kofeinin miqdarı ilə tənzimlənən enerji içkiləri mövcuddur. Tək halda kofeinin miqdarı 100 millilitrdə 15 milliqram olarsa, o, enerji içkisi deyil. Kofeinin miqdarı 15-32 milliqram olarsa, bu, enerji içkisidir. 32 milliqramdan yuxarı isə artıq təhlükəli məhsul sayılır. Ona görə də həmin miqdardan artıq olan sərnişindirici içkilərin istər idxalına, istərsə də istehsalına və təbii qayda qoyulması".

Bakıda istismar müddəti ötmüş liftlər dəyişdiriləcək

Bakı Şəhər "Liftəmir" İstehsalat Birliyi paytaxtda çoxmənzilli binaların lift təsərrüfatının maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi üçün Almaniyanın "Wittur Holding GmbH" şirkəti ilə müqavilə imzalayıb.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətindən axar.az-a verilən məlumata görə, müqavilə əsasında bu ilin sonuna kimi 542 liftin Bakıya gətirilməsi nəzərdə tutulub. Hazırda 63 ədəd lift gətirilib və paytaxtın Nizami rayonunda quraşdırılmasına başlanıb. Bu ilin sonuna kimi bütün liftlərin gətirilməsi və quraşdırılması həyata keçiriləcək. Hazırda gətirilən liftlərin birinci hissəsi Nizami rayonu, Qara Qarayev prospekti 47 ünvanında yerləşən 10 bloklu, 9 mərtəbəli yaşayış binasında quraşdırılmağa başlanılıb.

Bildirilib ki, Bakı şəhəri üzrə çoxmərtəbəli binalarda istismar müddəti ötmüş liftlər dəyişdiriləcək. Bağlanan müqavilələr və görülən işlərə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti tərəfindən ciddi nəzarət olunacaq.

Bayılda süküntü sürətlənib: burada hələ də yüksək kompensasiyaya ümid edənlər var

Bayıl ərazisindəki sürüşmə zonasında yerləşən evlərin 50 faizə yaxını sökülüb. Bu barədə "Yeni Müsavat" a sakinlər özləri məlumat veriblər. Onlar bildiriblər ki, köçürülən ailələr kompensasiya ilə razılaşıblar. Lakin verilən məbləğlə razılaşmayanlar da var ki, onlar evlərini tərk etməyiblər. Rəsmi qurumların nümayəndələri həmin ailələri məcburi da köçürmək niyyətində deyillər. Sakinlərə bildirilib ki, kim istəsə, onlar köçürüləcək.

Məlumat üçün qeyd edək ki, bu ilin mayında yayılan rəsmi məlumata görə, Azərbaycan Nazirlər Kabineti Bakının Səbəyel rayonu, Bayıl sürüşmə zonasında yaşayan sakinlərin köçürülməsi üçün 9 201 533 manat vəsait ayırıb. Qeyd olunub ki, həmin ərazidə 98 ailə məskunlaşıb, onlardan 6-sı 2018-ci ildə köçürülüb, hazırda orada olan 92 ailədən 27-si məcburi köçkün ailəsidir.

"Maddi yardım hər bir ailəyə 35 min manatdan az olmayaraq ödəniləcək. Vəsait ailələrin bank hesablarına köçürüləcək. Evlərin sökülməsi, abadlıq işlərinin aparılması üçün də 250 min manat vəsait nəzərdə tutulub. Maddi yardım alan məcburi köçkünlərlə bağlı Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinə məlumat veriləcək ki, nəzərə alınsın. Gələcəkdə ərazidə tikinti işlərinin aparılmasına ciddi nəzarət olunacaq, bu cür hallara yol verilməyəcək", - məlumatda bildirilib.

Sakinlərin dediyinə görə, ayrılan vəsaiti kvadrata bölən zaman müəyyən səhvlər ortaya çıxır: "Yaşayış yerlərinə 1000 manat hesablanır, zirzəmilərin, köməkçi tikililərin isə qiyməti başqadır. Heyətə isə ümumiyyətlə, pul vermir. Bütün bunlara ümumi yanaşanda evin hər kvadratına təxminən

Sakinlərə görə, verilən məbləğ azdır, rəsmi qurumlar isə heç kimi köçməyə məcbur etmir...

600-700 manat kompensasiya düşür. Kiçik evlərə verilən vəsaitin məbləği aşağı olduğu üçün ailələr narazılıq edir. Ancaq razı olub, pulunu alanlar da var. Məsələn, şəhərdən mənzil alanda deyirlər ki, ev 100 kvadratdır, hər kvadratı da 2 min manatdır. Daha orada hesablamırlar ki, bunun hamamı var, onun qiymətini aşağı edək və sairə. Ancaq bizə kompensasiya verən zaman gəlirlər ki, hamamın kvadratına 300 manat verir. Halbuki evdə elə təmir zamanı ən çox xərc aparın hamam və sanitariya qovşağı olur. Deyirlər ki, otağın biri təmirsizdir, onun pulunu aşağı hesablayırıq. Bu, necə yanaşmadır? Rəsmi qurumların açıqlaması belədir ki, heç kimi köçmək üçün məcbur etmir. Ancaq dənən göstərən çoxu da artıq köçmək məcburiyyətində qalıb. Çünki baxırsan ki, artıq ətrafda ev qalmayıb, hamısı sö-

külüb. Ona görə də insanlar məcbur qalıb köçürlər. Ancaq elə tələblər var ki, camaat köçə bilmir. Deyirlər ki, evini sök, fotosunu getir bizə ver, pulunu al. Camaat da bildirir ki, evi söksəm, qalacaq başqa yerim yoxdur. Həmin müddətə nə edim?"

Yada salaq ki, Bayıl ərazisindəki "Teleqüllə" yaxınlığında olan sürüşmə səbəbindən ərazidə məskunlaşan 98 ailə 2018-ci ilin yanvar ayından etibarən 11 aylıq müddətə kirayə mənzillərə köçürülüb. Sakinlər bildiriblər ki, verilən kirayə pulu az olduğu üçün Bayıl ərazisində ev tapmaqda çətinlik çəkirlər. Ona görə də məcbur qalıb ya kənar ərazilərdə ev tutublar, ya da öz evlərinə geri dönüblər. Yanvar ayında köçürülmə prosesi ləngidiyi üçün kirayə pulunun verilməsi yenidən mart ayına qədər uzadılmışdır.

Kirayə pulunun məbləğinə ətrafda ev qalmayıb, hamısı sö-

mativlərə uyğun olaraq, ailə tərkibi 1-5 nəfər arası olanlara 200 manat, 6-7 nəfər olanlara 250 manat, 8-dən çox olanlara isə 300 manat müəyyən olunub. Həmin əraziyə işıq, qaz və digər kommunal xidmətlər müvəqqəti dayandırılıb. Hazırda da əksər evlərdə kommunal xidmətlərin verilişi bərpa olunmayıb.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ərazidə sürüşmənin aktivləşməsi ilə bağlı son zamanlar heç bir məlumat yaymayıb. Bildirilib ki, ərazidə vəziyyət stabil olaraq qalmaqdadır.

Onu da bildirdik ki, ərazidəki evlərin çıxarışı yoxdur. Lakin sakinlər illərdir ki, orada məskunlaşmayıblar. Bildirirlər ki, evlərin tikən zaman bu barədə müvafiq qurumların hamısını məlumatlandırıb, razılıqları alıblar.

□ Əli RAİS, "Yeni Müsavat"

Təsir gücünü itirən beynəlxalq təşkilatlar

Onları ləğv etməli, yoxsa yenidən qurmalı?

"Dünyada sülhün, təhlükəsizliyin təmin edilməsinə cavabdeh olan böyük beynəlxalq təşkilatlar öz üzvlərinə götürdükleri missiyaları yerinə yetirmirlər". Bu barədə "Yeni Müsavat" a açıqlamasında politoloq Qabil Hüseynli bildirib.

Onun sözlərinə görə, həmin böyük beynəlxalq təşkilatların içində Birləşmiş Millətlər Təşkilatı ən öndə gəlir: "Çünki BMT yeganə təşkilatdır ki, onun sanksiyalarının yerinə yetirilməsi məcburi xarakter daşıyır. Əgər sanksiyalar yerinə yetirilməyə onun sərəncamında mavi dəbilqəli deyilən xüsusi güc var ki, həmin güclərdən də istifadə edə bilər. Yəni bu təşkilat öz qətnamələrini yerinə yetirmək üçün ən güclü imkanlara malikdir. Ancaq BMT özünün qətnamələrinin, xüsusilə də Təhlükəsizlik Şurasının çıxardığı qətnamələrin yerinə yetirilməsini təmin eləyə bilmir. Son illərdə BMT özünün kəsərini itirib və çıxardığı qətnamələrin yerinə yetirilməsinə nəzarət eləyə bilmir. Elə qətnamələr var ki, onun yerinə yetirilməsini təmin etmək asandır. BMT hətta bunu da etmir. Məsələn, Dağlıq Qarabağ probleminin həllinə dair BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsini Ermənistan 26 ildir yerinə yetirmir. BMT isə cırdan Ermənistanla təsir etmir ki, bu qətnamələr yerinə yetirilsin.

BMT-nin yenidən qurulmasına ciddi ehtiyac var. Çünki bu təşkilat yaranandan bəri 70 ildir onun strukturu dəyişməyib. Təhlükəsizlik Şurasında 5 daimi üzvü var. Bu daimi üzvlər illərdə dəyişməz olaraq qalır. Halbuki bir çox dövlətlər, məsələn, Yaponiya, Almaniya, Türkiyə və başqaları Təhlükəsizlik Şurasının tərkibini genişləndirib 15-ə çatdırmağı təklif edirlər. Təhlükəsizlik Şurasında qərarların sadəcə səs çoxluğu ilə təmin edilməsi təklifləri də var. Bütün bu kimi təkliflər qəbul olunarsa, mənə, bu təşkilat daha effektiv işləyə bilər".

Q.Hüseynli qeyd etdi ki, Avropa İttifaqı, Avropa Şurası, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Qoşulmayanlar Hərəkatı kimi digər böyük beynəlxalq təşkilatlar dünya ictimai rəyinə təsir etmək imkanları olan təşkilatlar olsalar da onlar da qəbul etdikləri bir çox qərar və qətnamələrin yerinə yetirilməsinə nail ola bilmirlər: "Avropa Parlamentinin, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının verdiyi qərar və qətnamələrin yerinə yetirilməsi bir qayda olaraq tövsiyə xarakteri daşıyır. Dövlətlər isə çox hallarda bunu əsas göstərərək qərarları yerinə yetirmirlər. Əgər söhbət yeni dünya nizamından gedirsə, dünyada müharibələrin qarşısını alınmasından, ədalətin bərpasından gedirsə, bu, beynəlxalq təşkilatlar öz qərarlarının məcburi xarakter daşması və istinad edilən dövlətlərin bu qərarları yerinə yetirmələrinin zəruri, məcburi olması haqqında tədbirlər görməlidirlər. Tövsiyəni heç kim qəbul eləmir və heç kim saya salmır. Ona görə də dünyanın həm siyasi, həm iqtisadi düzənində problemlər baş alıb getməkdədir. Qeyd olunan böyük beynəlxalq təşkilatların saxlanması xeyli vəsaitlər xərclənir. Ən çox vəsait BMT-nin saxlanması üçün edilir. BMT üzvü olan ölkələr üzvlük haqqı verir. ABŞ az qala BMT-yə lazım olan maliyyə vəsaitinin yarıdan çoxunu ödəyir. Elə dövlətlər isə var ki, 20 ildən artıqdır BMT üzvüdürlər, ancaq bir manat da üzvlük haqqı ödəməyiblər".

Politoloq vurğuladı ki, sözügedən beynəlxalq təşkilatların bəzilərini, ümumiyyətlə, ləğv etmək kimi çağırışlara ara-sıra rast gəlinir: "Lakin dünyada fəaliyyət göstərən beynəlxalq təşkilatları ləğv etmək olmaz. Bu təşkilatlar ən azından beynəlxalq ictimai rəyə təsir etmək baxımından lazımdır. Sadəcə olaraq, bu təşkilatların strukturlarında, nizamnamələrində islahatlar aparmaq, onların quruluşunu dəyişdirmək və böyük dövlətlərin həmin təşkilatlarda dominant rolunu azaltmaq lazımdır. Dünyadakı böyük beynəlxalq təşkilatlarda bu cür islahatlara birinci növbədə BMT-dən başlanmalıdır. BMT-ni təsirli, işlək bir beynəlxalq təşkilata çevirmək mümkün olarsa, onun ardınca digər beynəlxalq təşkilatlar da yenidən qurula və dünya hadisələrinə təsirlərini ciddi artırara bilər".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Şəhid bacısı qızını döyənlərin cəzalandırılmasını istəyir

Firduz Dəmirova: "Kasıbıq deyə, başımıza oyun açılmalıdır?"

"Qızım Fəridəni kəndimizin 2 sakini döydü. Hadisə qızım qoyun otarkən olub. Uşaq 2-ci qrup əlildir. Şikayət edi-

rəm, baxmırlar. Qızımı döyən Abbas Tərhan oğlu Eyyublu və Şəhriyar Məzahir oğlu Mənsimovdur. Ortaqda gəzirlər, onlara qarşı heç bir tədbir görülmür".

Goranboy rayonu, Əlirzalı kənd sakinini Firduz Dəmirova belə deyir. "Yeni Müsavat" a müraciət edən yaşlı qadının sözlərinə görə, şikayətlərinə baxan yoxdur: "Şəhid bacısıyam. Gedirəm, mənə qapıda qarşılayıb yola salırlar ki, bəs işə baxacağıq. İşə baxan yoxdur. Hadisə may ayında olub. Bu gündə də qızımın bədəninə xəsarət izləri var. Qızım

qaçıb canını qurtarmasaydı, bəlkə onu şikəst edərdilər. Məni get-gələ salıblar. 23 yaşlı qızımın döyülmə səbəbi kimi guya qoyunların onların ərazisinə buraxılması göstərilir. Əslində isə məsələ başqa cürdür, sadəcə, araşdırın yoxdur".

Firduz Dəmirova deyir ki, məsələnin obyektiv araşdırılmasını istəyir: "Baş prokuror Zakir Qaralova, daxili işlər naziri Vilayət Eyvazova müraciət edirəm. Bu adamlar mənə açıq-aşkar deyirlər ki, get hara istəyirsən şikayət elə, biz bu işin başını bağlamışıq. Biz kasıbıq deyə başımıza oyun açılmalıdır? Xahiş edirəm qızımın döyülməsi, təhqir olunması məsələsi nəzərə götürülüb araşdırma aparılması təmin olunsun".

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

● yulun 9-da Milli Məclisin növbədənənar sessiyasının növbəti iclası keçirildi. İclasda sədrlik edən Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədov bildirdi ki, iclasın gündəliyində dəyişiklik edilib. Belə ki, 38 məsələnin müzakirəsi nəzərdə tutulduğu halda, 3 məsələ gündəlikdən çıxarılıb.

Həmin məsələlər 12 iyul iclasında müzakirə ediləcək. Sədr dedi ki, bunlar "Azərbaycan Respublikasının Konsul Nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında", "Notariat haqqında", "Dövlət rüsumu haqqında" qanunlara, Mülki Məcəlləyə (hamısı bir paketdir), "Bank olmayan kredit təşkilatları haqqında" qanununa və İnzibati Xətalər Məcəlləsinə dəyişiklik layihələridir. O.Əsədov xüsusilə vurğuladı ki, gündəlikdən çıxarılan məsələlərdən biri - "Bank olmayan kredit təşkilatları haqqında" qanun layihəsinə çoxsaylı dəyişikliklər təklif edildiyi üçün onun müzakirəsi ertələnilir. Spiker onu da qeyd etdi ki, gündəlikdəki 13 məsələ üçün oxunuşda müzakirəyə çıxarılacaq.

İclasda ilk olaraq "Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) haqqında" və "Normativ hüquqi aktlar haqqında Konstitusiyaya qanunlarına dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi üçüncü oxunuşda müzakirəyə çıxarıldı. Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli dedi ki, layihəyə üçüncü oxunuşda heç bir dəyişiklik təklif edilməyib. Bundan sonra layihə səsə qoyularaq 103 səsle qəbul edildi.

Bundan sonra "Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatlarının statusu haqqında" və "Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında" qanunlara dəyişiklik də üçüncü oxunuşda qəbul olundu.

İclasda çıxış edən deputat Tahir Kərimli Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə təşəkkür etdi. O, Milli Məclis üzvlərinin Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi (1918-2018) yubiley medalı ilə təltif edilməsi barədə prezident sərəncamını yüksək dəyərləndirdi. Bildirdi ki, bu təltif milli azadlıq hərəkatında iştirak etmiş şəxslərdən biri kimi, onun üçün xüsusilə müstəsna əhəmiyyət kəsb edir. O, yubiley medalı alan deputat həmkarlarına da təbriklərini ünvanladı.

T.Kərimli daha sonra ATƏT Parlament Assambleyasının Lüksemburqda keçirilən illik sessiyasında qəbul edilən sənədin önəmindən də bəhs etdi. O dedi ki, Milli Məclis sədrinin müavini Bahar Muradovanın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinin fəaliyyətinin nəticəsi olaraq ilk dəfə

Oqtay Əsədov MM-in növbədənənar sessiyası ilə bağlı yazılanlara reaksiya verdi

Spiker: "Şou yaratmaq istəyirlər..."; Milli Məclis büdcə haqda qanun layihəsinə dəyişiklikləri təsdiqlədi, daha 34 məsələyə "hə" dedi

ATƏT PA Dağlıq Qarabağ məsələsinə Cənubi Osetiya, Abxaziya problemlərinə yanaşdığı kimi mövqə sergiləyib və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığını vurğulayıb.

Deputat həmçinin Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzinin UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilməsi münasibətilə təbriklərini çatdırdı.

Milli Məclisin iclasında "2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi müzakirəyə çıxarıldı. Layihə barədə Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Hadı Rəcəbli məlumat verdi. O bildirdi ki, ölkədə minimum əmək haqqının və pensiyaların artırılması ilə əlaqədar Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun (DSMF) büdcəsinin 200 milyon manat, İşsizlikdən Sığorta Fondunun isə büdcəsinin isə 15 milyon artırılması zərurəti yaranıb. Həmin xərclərin qarşılınması üçün məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə 350 milyon manat əlavə daxilolma nəzərdə tutuldu.

Bununla əlaqədar "Büdcə sistemi haqqında" qanunun tələbləri gözlənilməklə əlavə 2019-cu il üzrə icmal büdcənin xərclərinin yuxarı həddinin 215 milyon manat artırılması və dövlət büdcəsindən DSMF-nin gəlir və xərclərinin balanslaşdırılması üçün fonda

ayrılan vəsaitin məbləğinin 150 milyon manat azaldılması nəzərdə tutuldu.

Qanun layihəsi səsverməyə çıxarılaraq təsdiqləndi.

İclasda "Dövlət rüsumu haqqında" qanuna dəyişiklik layihəsi müzakirə edildi və səsverməyə çıxarılaraq təsdiqləndi. Qanun qüvvəyə mindikdən sonra Azərbaycanda xarici ölkələrin səfirliklərinə və konsulluqlarına vizanın rəsmiləşdirilməsi üçün notanın verilməsinə görə dövlət rüsumu ləğv olunacaq. Qeyd edək ki, hazırda bu rüsum 4 manatdır.

Plenar iclasda "Əmək pensiyaları haqqında" qanuna dəyişiklik də ikinci oxunuşdan keçdi. Layihə barədə Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Hadı Rəcəbli məlumat verdi. Bildirildi ki, dəyişiklik əmək pensiyalarının minimum məbləğinin artırılması ilə bağlıdır. Prezident İlham Əliyevin qanunvericilik təşəbbüsü ilə parlamente göndərdiyi layihəyə əsasən, qanunun 6-1-ci maddəsinin - Əmək pensiyasının minimum məbləği - mətni yeni redaksiyada verilir: "Əmək pensiyasının minimum məbləği 2019-cu il 1 oktyabr tarixindən 200 manat məbləğində müəyyən olunur. Təyin edilən əmək pensiyasının məbləği əmək pensiyasının minimum məbləğindən aşağı olduqda, həmin məbləğə çatdırılmaqla ödənilir".

Milli Məclisin iclasında "Məhkəmələr və hakimlər

haqqında" qanuna dəyişikliklər müzakirəyə çıxarıldı. Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli layihə barədə deputatları məlumatlandırdı. Təklif edilən dəyişikliyə əsasən, səlahiyyətlərin yerinə yetirilməsi ilə bağlı xərclərin ödənilməsi üçün hakimlərə vəzifə maaşının 25 faizi miqdarında vergidən azad olunan aylıq pul təminatı veriləcək.

Hazırda isə bu məbləğ fərqlidir. Belə ki, hazırkı qanuna əsasən, səlahiyyətlərin yerinə yetirilməsi ilə bağlı xərclərin ödənilməsi üçün Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin hakimlərinə vəzifə maaşının 25 faizi miqdarında, apelyasiya instansiyası məhkəmələrinin hakimlərinə vəzifə maaşının 20 faizi miqdarında, birinci instansiya məhkəmələrinin hakimlərinə vəzifə maaşının 15 faizi miqdarında vergilərdən azad olunan aylıq pul təminatı veriləcək. Təklif edilən dəyişikliyə əsasən, bütün hakimlərə verilən aylıq pul təminatı bərabərləşdirilir, yeni apelyasiya instansiyası məhkəmələrinin hakimlərinə verilən pul təminatı 5 faiz, birinci instansiya məhkəmələrinin hakimlərinə verilən pul təminatı isə 10 faiz artırılacaq.

Dəyişiklik layihəsi müzakirələrə sonrakı səsverməyə çıxarılaraq ikinci oxunuşda təsdiq edildi.

Milli Məclisin iclasında "İşsizlikdən Sığorta Fondunun

2019-cu il büdcəsi haqqında" qanuna dəyişiklik layihəsi II oxunuşda qəbul edildi. Qanuna əsasən, İşsizlikdən Sığorta Fondunun 2019-cu il büdcəsinin gəlirləri və xərcləri artırılır. Belə ki, fondun cari ilin büdcəsinin gəlirləri və xərcləri artırılaraq 98 451 400 manata çatdırılır.

İclasda "Yol hərəkəti haqqında" qanuna dəyişikliklər də müzakirə olundu. Komitə sədri Əli Hüseynli layihə barədə ətraflı məlumat verdi. Layihəyə görə, Azərbaycanda yol hərəkətinin səmərəli şəkildə təşkili və yol hərəkəti iştirakçılarının təhlükəsizliyinin daha etibarlı şəkildə təmin edilməsi üçün "Üfqi nişanlanma qrupu"na yeni nişanlanma xətti - "sarı kəsişmə toru" daxil edilir. Hazırda üfqi nişanlanma xətlərinə ümumi istifadədə olan nəqliyyat vasitələri üçün xüsusi zolaqlar daxildir.

Yeni layihədə isə bu zolaqlarla yanaşı, "əlil" tanınma nişanı ilə təchiz edilən nəqliyyat vasitələri üçün ayrılmış duracaq yerini göstərən nişanlanma xətləri və yolun hərəkət hissələrinin kəsişmə yerini göstərən nişanlanma xətləri əlavə edilib.

Hazırkı qanuna görə, yolayrıcında, o cümlədən yolun hərəkət hissələrinin kəsişmə yerində, yaxud yolayrıcından və ya kəsişmə yerindən bilavasitə sonra tıxac yaranıbsa və bu, sürücünü dayanmağa məcbur edərək digər istiqqa-

mətlərdən nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti üçün maneə yaradacaqsa, sürücünün belə yolayrıcına və kəsişmə yerlərinə girməsi qadağandır. Yeni layihəyə görə isə sadalanan hallarda sürücünün qeyd edilən yolayrıcına və 1.25 nişanlanması ilə göstərilmiş, yəni "sarı kəsişmə toru" olan yerlərə daxil olması qadağandır.

Yolayrıcının "sarı kəsişmə toru" ilə işarələnməsi həm sürücülərin bu qaydaya daha ciddi riayət etməsinə, həm də bu sahədə törədilən inzibati xəta hallarının xüsusi texniki vasitələrin köməyi ilə aşkar edilməsinə, müvafiq cərimələrin tətbiqinə imkan verəcək, yol ayrıclarında qəzaların baş vermə ehtimalını azaldacaq.

Layihədə təklif edilən digər yenilik "Məlumatverici-göstərici nişanlar" qrupuna

"Daimi sağa dönmə!" nişanının əlavə edilməsi olub.

Dəyişikliklər səsverməyə qoyularaq ikinci oxunuşda qəbul edildi.

Gündəlikdəki məsələlər bir sıra hallarda yekdilliklə qəbul olundu və bununla da Milli Məclisin növbədənənar sessiyasının plenar iclası başa çatdı. Bir saat ərzində iclasın gündəliyinə salınmış, əsasən II və III oxunuşda çıxarılan 35 məsələ qəbul edildi.

Spiker Oqtay Əsədov iclası yekunlaşdırarkən media nümayəndələrinə iradını bildirdi: "Təəssüflər olsun ki, Milli Məclisin plenar iclasları başa çatdıqdan sonra mediada yazırlar ki, parlament deputatlarına çıxış etməyə imkan yaratmır. Hər dəfə çıxış edərkən qanun layihələri barədə məlumatlar verilir, bəzi hallarda deyirəm ki, qanun layihəsi 2-3-cü oxunuşlarda müzakirə edilir. Hamının gözünün qarşısında deputatlara çıxış etməyə imkan yaradılır".

O.Əsədov əlavə etdi ki, Milli Məclisdə akkreditasiyadan keçən jurnalistlər prosedur qaydalarını bilirlər: "Təəssüflər olsun ki, digər jurnalistlər bundan şou yaratmaq istəyirlər".

Qeyd edək ki, bundan əvvəlki iclasda da gündəlikdəki 49 məsələnin bir iclas günü müzakirəyə çıxarılaraq qəbul edilməsi müzakirələrə səbəb olmuşdu.

□ **Elsad PAŞASOY,**

Həç kimə sirr deyil ki, Rusiyanın elmi və siyasi dairələrində ermənilər kifayət qədər güclü dayağa malikdirlər. Rusiya mətbuatı erməni diasporunun əlində bir girova çevrilib. Şimal qonşuluğumuzda yerləşən ölkədə informasiya savaşında önə çıxan ermənilərin qarşısını niyə ala bilmirik? Nüfuzlu Rusiya və Qərb mətbuatında niyə iş qura bilmirik? Erməniləri bu qədər güclü edən nədir?

Əslində zaman-zaman sübut olunub ki, "erməni mifi" həddən ziyadə şişirdilib. Azərbaycanı sevən, milli maraqları düşünən insanlarımız az deyil. Ermənilər öz içlərindən çıxan şəxsin ətrafında birləşə, ona yardım edə bilirlər. Biz isə önə çıxan ziyalılarımızı nəinki dəstəkləmir, əksinə, ona maneçilik edirik. Diaspor fəaliyyəti ilə bağlı fəaliyyət düzgün qurulduğu zaman bir çox hallarda erməni təbliğatı Azərbaycana məğlub olur.

Ermənilərin anti-türk təbliğatına bütün resursları səfərbər edilir, Azərbaycanın isə azsaylı aydınları buna qarşı çıxırlar və az resursla erməniləri məğlub edə bilirlər. Sadəcə olaraq, işləməyə istək və bacarıq olmalıdır.

Azərbaycanın Qarabağ probleminin və digər məsələlərin həllini qarşısında məqsəd qoyan bir diaspor təşkilatının fəaliyyətinə diqqət edək. Bu ilin aprelin 27-də tanınmış iş adamı Fizuli Məmmədovun təşkilatçılığı ilə Rusiya Azərbaycanlıları İttifaqı yaradılıb. Rusiya Azərbaycanlıları İttifaqı yaradıldığı tədbirdə müşahidə olunan əsas müsbət cəhər o idi ki, Rusiyada yaşayan azərbaycanlılar bu dərəcədə birlik nümayiş etdirirdilər.

Rusiya Azərbaycanlıları İttifaqı Rusiya ermənilərinin kabusuna çevrilir

Xaricdəki soydaşlarımızın təşkilatlanması prosesi davam edir - əsas hədəf; düşmən millətin diaspor təmsilçiləri niyə təşvişə düşüb?..

Fizuli Məmmədov təşkilatının uğurlarının səbəbinin çox sadə olduğunu deyir. Rusiya Azərbaycanlıları İttifaqı heç bir yerdə intriqalarla nəticələnən rəqabət atmosferi yaratmağı çalışmır. Təşkilatın seçdiyi prioritetlərdən biri də bütün ölkələrdə artıq mövcud olan diaspor təşkilatları ilə münasibətləri yoluna qoymağa çalışmaqdır.

Bu ittifaqa uzun illər müxtəlif təşkilatlarda diaspor işləri ilə məşğul olmuş və diasporla iş üzrə sanballı təcrübəyə malik olan insanlar gəlir. Demək, Rusiya Azərbaycanlıları İttifaqı həm Azərbaycanın mənafeyi naminə qarşı diaspor fəaliyyətlərini koordinasiya edir, həm də nüfuzlu insanları öz sıralarına cəlb etməkdən çəkinmir.

Qeyd edək ki, soydaşlarımızın bu dərəcədə birlik nümayiş etdirməsi və ən əsası Rusiya siyasi elitasının tədbirdə iştirakı erməniləri o dərəcədə qıcıqlandırdı ki, onlar dərhal əks-hücum keçmək istədilər və Rusiya Erməniləri İttifaqı Moskvada - "Prezident Hotel" də təşkilatın yaradılmasının 20 illiyi ilə bağlı toplantı keçirdi. Yiğıncağa İttifaqın üzvləri, re-

gionlardakı diaspor qurumlarının təmsilçiləri ilə yanaşı, Rusiya Dövlət Dumasının deputatları, fərqli millətlərdən olan ictimai fəallar dəvət edilib.

Azərbaycanlıların tədbiri erməniləri o qədər təşvişə salıb ki, Rusiya Erməniləri İttifaqının prezidenti, milyarder Ara Abramyan özünə aprelin 27-də Rusiya Azərbaycanlıları İttifaqının prezidenti Fizuli Məmmədovun dəyirmi masada əyləşdiyi kürsüdə yer seçib və az qala bütün dünyanı "erməniləşdirməyə" səsliyə.

Rusiya prezidentinin Krimdəki daimi nümayəndəsi Georgi Muradyan Kırım "Qaradəniz Ermənistanı" adlandırıb. Muradyanın çıxışını izlədikdə məlum olur ki, Rusiya və Ermənistan münasibətlərindəki indiki gərginlikdə azərbaycanlıların birləşməsi və Moskva elitası ilə elmi-mədəni əlaqələr qurması İrəvanı təşvişə salıb. Bütün bunlardan çıxan nəticə budur - Azərbaycan diasporu istəyən-də işləməyi və qalib gəlməyi bacır. Yətar ki, işləyə bilən diaspor liderlərinə mane olmayaq.

Fizuli Məmmədovun nümunəsi də göstərdi ki, ermənilər Azərbaycan qarşısında acizdirlər. Cəmi bir iş adamının şəxsi təşəbbüsü ilə ermənilərin illər boyunca qurduğu təbliğat darmadağın oldu.

Təqdirəlayiq haldır ki, hazırda yaşadığı ölkədən asılı olmayaraq, soydaşlarımızın təşkilatlanması prosesi davam edir və genişlənilir. Rusiyada yaşayan azərbaycanlıların və bir sıra diaspor təşkilatlarının yeni bir qurumda birləşməsi də soydaşlarımızın bu yöndə olan təşəbbüslərindən biri kimi qiymətləndirmək olar. Qarabağ probleminin həlli üçün Azərbaycan dövlətinin apardığı siyasətə dəstək vermək, ermənilərin işğalçılığının dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında mühüm rol oynayır.

Əslində Fizuli Məmmədovun Rusiyada yaşayan azərbaycanlıları diaspor fəaliyyəti ilə səfərbər etməsi bir nümunədir. Azərbaycan ictimai rəyi iqtidarlı, müxalifətli birləşməli və önə çıxan bir türk ziyalisinə, iş adamına yardım etməli idi...

□ **A.MƏHƏRRƏMLİ**

İran nüvə məsələsində "qırmızı xətt"i keçdi - təhlükə

Tehranın addımları Avropanı çıxılmaz durumda qoyur, qarşıdakı bir il Ruhani hökuməti üçün ağır sınaq olacaq...

Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyi İranın 3,67 faizlik uran zənginləşdirmə limitini keçdiyini bəyan edib. Təşkilatın yaydığı rəsmi açıqlamada qeyd olunur ki, agentlik müfəttişləri 2015-ci ildə İran və "altılıq" ölkələri (BMT TŞ-nin 5 daimi üzvü və Almaniya - K.R.) arasında "Əhatəli Ortaq Əməliyyat Planı" anlaşmasında müəyyən olunmuş limiti keçib.

Ancaq təşkilatın yaydığı açıqlamada İranın 3,67 faizlik limiti hansı ölçüdə keçdiyi qeyd olunmayıb. Bu barədə açıqlamanı isə İranın Atom Enerjisi Agentliyinin sözcüsü Bəhrüz Kamalvəndi verib. Kamalvənd deyib ki, İranın uranı zənginləşdirmə səviyyəsi 4.5 faizə çatıb. Bu miqdarın ölkədəki stansiyaları yanacaq təmin etmək ehtiyacını tam ödəmək üçün kifayət etdiyini deyən Kamalvəndi, uranı zənginləşdirmə nisbətini 20% artırmanın İranın 3-cü addımında olacağını bildirib.

Qeyd edək ki, prezident Həsən Ruhani bir qədər əvvəl bildirib ki, iyulun 7-dən sonra İranın zənginləşdirilmiş uran səviyyəsi 3,67 faizi keçəcək. O deyib ki, artıq Tehran öhdəliklərdən imtina edir və istədiyi qədər uran istehsal edəcək.

Xatırladaq ki, BMT-nin də vasitəçiliyi ilə 2015-ci ildə İran və "altılıq" ölkələri (BMT TŞ-nin

5 daimi üzvü və Almaniya - K.R.) arasında "Əhatəli Ortaq Əməliyyat Planı" adlı anlaşma imzalanıb. Bu anlaşmaya əsasən İran yalnız dinc məqsədlər üçün yetəcək 3,67 faiz uran zənginləşdirmə hüququna malik olur və maksimum 300 kiloqram urana sahib ola bilər. Daha artıq zənginləşdirilmiş uranı isə Tehran beynəlxalq bazarada sata və əvəzinə təbii uran ala bilər. Eyni zamanda uran zənginləşdirilməsi üçün vacib olan ağır suyu da yalnız 130 ton həcmində saxlaya bilər.

Bu il mayın 8-də prezident Həsən Ruhani anlaşmaya sadiq qalan 5 ölkəyə müraciət

edərək müqaviləni qorumaq üçün 60 gün vaxt vermişdi. Həsən Ruhani bildirmişdi ki, anlaşmanın 26 və 36-cı maddələrinə əsasən embarqoların yenidən bərpa edilməsi və tərəflərdən birinin öhdəliyi yerinə yetirmədiyi halda İran nüvə anlaşmasındakı öhdəliklərin hamısından və ya bir qismindən çıxıb. Xarici işlər nazirinin müavini Abbas Araççı deyib ki, İran hələ də müqaviləni xilas etmək istəyir, lakin o, Avropa ölkələrini öz öhdəliklərinə yerinə yetirməkdə ittiham edib.

ABŞ-ın dövlət katibi Mike Pompeo deyib ki, İranın bu addımı yalnız millət üçün əlavə

"təcrid və sanksiyalara" səbəb olacaq. İranın nüvə limitini keçməsi Avropada ciddi narahatlıq yaradıb. Fransa prezidentinin müşaviri Emmanuel Bonne nüvə fəaliyyəti ilə bağlı vəziyyəti müzakirə etmək üçün Tehrana gedəcəyini deyib. ABŞ-ın vitse-prezidenti Mayk Pens də İranın nüvə fəaliyyəti ilə bağlı son vəziyyətdən danışır. O deyib ki, Vaşinqton İranla nüvə proqramı ilə bağlı danışıqlara hazırdır. Pens ölkəsinin İranla müharibə etmək istəmədiyini, ancaq Amerika və amerikalıların maraqlarını qorumağa hazır olduğunu deyib.

Qeyd edək ki, İran hökuməti

ti uranı istənilən səviyyədə zənginləşdirmək imkanlarının olduğunu açıqlayıb. Yəni Tehrana görə əgər Avropa ölkələri nüvə anlaşmasını qoruması, o zaman uranın zənginləşdirilməsi faizi daha da yüksələ bilər.

İran hökumətinin son addımları bir mənada Vaşinqton və Avropa ölkələrini (Çin və Rusiya onsuz da İranı dəstəkləyir və 2015-ci il anlaşmasına sadıqdır - K.R.) nüvə anlaşmasını qorumaq və İranı sanksiyaların zərbəsindən xilas etməyə çağırış kimi görünür. Ancaq Tehranın bu addımı ABŞ-la yanaşı, Avropa və Rusiyayı da narahat edir - baxmayaraq ki, Moskva bəyan edib ki, Tehranın hazırkı addımları nüvə anlaşmasının ruhuna uyğundur. Lakin eyni zamanda Moskva Tehranın daha yüksək faiz uran zənginləşdirib nüvə silahı əldə etməyə yaxınlaşmasını istəmir. Çünki bu bir tərəfdən ABŞ-İran savaşını riskini yüksəldir, digər tərəfdən isə Tehranın nüvə klubunun üzvü olması riski yaradır.

Ancaq müşahidəçilərə görə, indiki halda Tehranın addımları, sadəcə, Avropa ölkələrinin İranla qarşı sanksiyaları yüksəltməsinə nail olmaq, başqa sözlə, nüvə anlaşmasını qorumaq üçün edilən təzyiqdır. Çünki Avropa İranla anlaşmanı qoruya bilməyə, vəziyyət daha da gərginləşsə, Ruhaninin anlaşma siyasəti fiaskoya uğraya bilər.

Avropa ölkələri ilə həmrəy olan İranın hazırkı hökuməti, yəni konkret olaraq Həsən Ruhani və onun şəxsinə "islahatçı" kabineti nüvə danışıqlarının qorunub saxlanılmasında maraqlıdır. Çünki gələcək il İranda parlament, o biri il isə prezident seçkiləri keçiriləcək. Təbii ki, bu seçkilərə indiki şərtlərdə gədermə məğlub ola bilər. Çünki Həsən Ruhaninin hakimiyyətə gəlməsində əsas şüar Qərblə danışıqlara gedib İrana qarşı sanksiyaları götürmək idi. Hakimiyyətinin birinci dönməsində nüvə anlaşmasını imzalayan Ruhani məhz bu səbəbdən ikinci müddətə seçilə bildi. Ancaq indi anlaşma ləğv olunub və "islahat" qanadının siyasi xətti uğursuzluğa düşüb. Bu səbəbdən də Ruhani komandası hansısa formada nüvə anlaşmasını xilas etməyə çalışır. Əks təqdirdə, "mühafizəkar" qanad seçkilərə qədər daha da güclənəcək. Bu mənada indi nüvə anlaşması və ətrafında baş verənlər beynəlxalq və regional əhəmiyyət daşımaqla yanaşı, həmçinin İran daxili siyasətinə də ciddi təsir edir.

İndi isə Trampın addımları sayəsində İran ABŞ-la müharibə qarşısındadır, eyni zamanda son bir ayda baş verənlər göstərdi ki, ABŞ hökuməti də İranla müharibədə maraqlı deyil. Bu mənada ehtimal olunur ki, ən pis halda gələcək seçkilərə qədər Tramp İranla savaşmayacaq. Bu cür gərgin vəziyyət isə Ruhani və onun komandası üçün ağır zərbədir.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU, "Yeni Müsavat"**

Qədim müharibələrin əsas səbəbi - hökmdara həqarət

Xalid KAZIMLI

Söyülən (Putin) qalib qıraqda, Rusiyada yaşayan gürcülər və çeçenlər özlerini "lezvalayrlar".

Rusiyada yaşayıb-ışləyən gürcü telejurnalist Tina Kandelaki Mixail Saakaşviliyə qarşı edir, ona cəhənnəm arzulayır, elə qələmə verir ki, guya mehç jurnalist Qabuniya onun sifarişli ilə Putini təhqir edib.

Qadın bu hərəkəti ilə, sadəcə, öz dərisini qorumağı düşünür.

Saakaşvili öz növbəsində Qabuniyanın hərəkətini pisləyir və Bidzina İvanişvilini ittiham edir, bildirir ki, bu hadisə onun fənd-fellərindən biridir.

Sabiq prezident də "qəzəbli rus ayısının caynağını" bir dəfə canında hiss etdiyi üçün belə deyir və əsasən ölkəsinin başının salamatlığını fikirləşir.

İvanişvilinin komandasının üzvü, parlamentin vitse-spikeri Georgi Volski "Rustavi 2"-nin efrində səslənən təhqiramiz ifadənin "dövlət çevrilişinin davamı" olduğunu bildirir.

Volskinin niyyəti girəvədən istifadə edərək Putinə yarımaqdır - gələcəyini təminat altına almaq istəyir.

Çeçenistan prezidenti Ramzan Kadirov isə Qabuniyanın ünvanına çoxlu ağır söz ("alçaq", "düşük", "nacins", "nakiş" və s.) deyəndən sonra onu hədələyir, deyir, gerek yeddi divar arasında gizlənsin, çünki ona ilk rast gələn adam onun layiq olduğu hərəkəti edəcək.

Kadirov özünü Kremlin şilləvuranı kimi aparır və Putinə sədaqətini göstərməyə çalışır.

Onun sözlərini ciddiyyə alması olsa, o deməkdir ki, Qabuniyanı vurub öldürəcəklər. Belə bir iş olsa, bu cinayət yenə də çeçenlərin üstündə qalacaq.

Çeçenistan rəhbəri Qabuniyanı hədələməklə kifayətlənmir, deyir, Gürcüstan rəhbərliyi üzr istəməlidir, yoxsa bu ölkə ilə Çeçenistan arasında yollar, çıxışlar bağlanacaq.

Belə anlaşılır ki, adam öz yanından Gürcüstana müharibə elan edib.

Onun Qabuniyanı ağır şəkildə cəzalandırmaq hədəsi səsləndirməsi isə birbaşa terrora çağırışdır və adamın yadına rusiyalı siyasətçi Boris Nemtsovun acı taleyini salır.

Hələlik Putin özünü təmkinli aparır, kəskin çıxışlar etmir, sərt ifadələr işlətmir. Bəlkə də bunu onun əvəzindən başqaları edir deyə susur.

Bir jurnalistin canlı efrində senzurdan kənar ifadələr işlətməsinə bu cür ifrat dərəcədə həssaslıqla yanaşanlar ya Putinin qəzəbindən qorxurlar deyə, belə tələsik açıqlamalar verirlər, ya da "firsət bu fürsətdir" deyib yarımağa çalışırlar.

Hər ikisi (qorxaqlıq və yaltaqlıq) eybəcər görünür.

Putin efrində, ictimai yerdə söyülən ilk siyasətçi deyil, hətta min birinci də deyil. Ondan qabaq təhqir olunanlar çox olub, sonra da olacaq.

Putinin yerinə bənzər ifadələr Belarus prezidenti Aleksandr Lukaşenkonun ünvanına səslənsəydi, bu qədər ajiotaj doğurmazdı. Çoxları gülüb keçərdi.

Bəs eyni fikirləri Putin başqalarının haqqında desəydi, hazırda yaxalarını yırtanlar nə deyərdilər? Heç nə deməzdilər, Qafqazdakı kişilik qanunlarından-filandan danışmazdılar, deyərdilər, hələ Putin yumşaq deyib.

Prezidentlər var. 2008-ci ilin avqustundan sonra Rusiya Gürcüstana hücum edərək, paytaxt Tbilisinin 60 kilometrliyinə qədər gələndə Putin çıxışlarının birində demişdi ki, Saakaşvili ni yayasından asacaq.

Heç o zaman bu təhqiramiz ifadənin başına çox da ip salınmadı. Yalnız Saakaşvili həmin biədəb hədəyə məzəli bir cavab verdi.

Buradan belə çıxır ki, güclü, hegemon, dominant tərəf rəqibini, düşməni sərbəstcə təhqir edə bilər, buna görə nə qanunların, nə ictimaiyyətin qarşısında məsuliyyət daşımaz, amma onun özü bənzər şəkildə təhqir olunanda vay-nöfse qopar.

Bununla belə, müstəqil bir ölkənin vətəndaşı hesab etməməlidir ki, başqa ölkənin rəhbərini və ya sınavi vətəndaşını heç bir məsuliyyət daşımada təhqir etmək olar.

Təhqir, söyüş bumeranq kimi şeydir, sən başqa ölkənin rəhbərini, dini rəhbərini təhqir edərsən, o ölkənin məsuliyyətsiz və başaxarabları da sənə ölkənin adamları ilə bənzər şəkildə davranarlar.

Ayrıca, Putin kimi 20 ilə yaxın hakimiyyətdə olan, adı qulağına dəymiş hökmdarlarla ehtiyatlı olmaq gərəkdir. Onlara "idi na yuq" demək təhlükəlidir. Çünki çox dərin düşünməzlər, əmr verərlər, hərbiçilər tanklara doluşub cənuba doğru hərəkət edərlər.

Keçmiş dövrlərdə müharibələrin çoxu mehç hökmdarların ağır şəkildə təhqir olunmasından sonra baş vermiş.

Bircə misal: İrən Kırmanşah əyaletinin sakinləri üstlərinə gəlib onları ram etmək istəyən Şah Qacarın ünvanına "xacə xan", "axta xan" deyə qışqırırmışlar, o da qalanı ələ keçirəndən sonra Kırmanda gözünü çıxarmadığı adam qoymayıb.

Bakının Suraxanı rayonunda törədilən dəhşətli qətl hadisəsi cəmiyyətdə geniş müzakirə olunur. Qatillərin amansızlığı, aqressiv davranışı bu qətl işində də istisna olmayıb. Gecə saat 3-də Yeni Günəşli qəsəbəsində yaşayan Araz Sofiyevin evinə 2 naməlum şəxs basqın edib. Ev sahibinə bıçaqla xəsarət yetirən basqınçılar evdən 4800 ABŞ dolları aparıblar. Evdən çıxarkən Araz Sofiyevin həyat yoldaşı Rəna Sofiyevaya da aman verməyiblər. Qadına bıçaqla xəsarət yetiriblər. Araz Sofiyev aldığı bıçaq xəsarətlərinin təsirinə əmələ gələn kəskin aqressivlikdən dünyasını dəyişib, həkimlərin onun həyat yoldaşının həyatını xilas edə biliblər. Hazırda hadisəni törətməkdə şübhəli bilinən şəxslərin tapılması istiqamətində axtarış-əməliyyat tədbirləri həyata keçirilir...

Qəddar qətləri artıran səbəblər - ekspertlər çıxış yolundan danışdılar

Mahmud Hacıyev: "Oğurluq zamanı fiziki zor göstərilirsə, bıçaqla ev sahibi qorxudulursa, əl-qolu bağlanırsa, döyülürsə, vurulursa..."

Azad İsayadə: "Baş verən olaylarda qəddarlığın kökünü öncə cəmiyyətdə artan aqressivlikdə axtarmaq lazımdır"

Ümumiyyətlə isə son zamanlar qəddar qətlər bir-birini əvəzləməkdədir. Bu ilin may ayında Binəqədi rayonu ərazisində "Emin 444" ləqəbi ilə tanınan Masallı sakini, 1988-ci il təvəllüdü Emin Səfərov xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilib. Qanlı olaydan sonra məhkəmə tibb ekspertləri mərhumun bədəni üzərində 78 bıçaq xəsarət izi müəyyən etmişdilər. Sonradan bəlli olmuşdu ki, cinayət əvvəlcədən planlaşdırılıb, şəxsi ədavət zəminində törədilib.

İstənilən halda şəxsi ədavətə bənzər qəddarlıq qəddarlıqdan daha çox aqressivlikdən irəli gəlir. Adətən belə hallarda qətl törədənlər tez-tələsik evdən qaçıb gedirlər. Yeni evdən ilk götürdükleri pulu kifayətlənirlər".

Mahmud Hacıyev deyir ki, istintaqın gedişində quldurluğun qəddar qətlə çevrilməsi, ümumiyyətlə, hadisənin necə baş verdiyi müəyyən olunacaq: "Bu adamlar oğurluğa gəliblər. Niyətə tamah məqsədi olub. Amma oğurluq zamanı fiziki zor göstərilirsə, bıçaqla ev sahibi qorxudulursa, əl-qolu bağlanırsa, döyülürsə, vurulursa, bu artıq quldurluq cina-

yətdir. İstintaqın gedişində məlum olacaq ki, niyə asan yolla seçməyiblər, ev sahibinin əl-qolunu bağlayıb pulları aparmayıblar? Mümkündür ki, evə oğurluğa gələn şəxslərlə ev sahibləri tanış olub. Ona görə öldürüblər ki, bununla izin itəcəyini düşünüblər".

Mahmud Hacıyev deyir ki, istintaqın gedişində sıradan bir oğurluğun niyə qəddar bir qətlə çevirilməsinin səbəbi ortalağa çıxacaq.

Psixoloq Azad İsayadə baş verən olaylarda qəddarlığın kökünü cəmiyyətdəki aqressivlikdə görür: "Cəmiyyətdə aqressivlik çoxalanda hansısa münaqişələrdə bu aqressivlik özünü daha güclü şəkildə göstərir. Cinayət törədənlər də bu cəmiyyətin üzvləridir. Ona görə də bu cəmiyyətin içində belə hallar baş verir. Ümumilikdə isə bütün dünya hazırda qaynar qazanı xatırladır. Hər yerdə aqressiya artan xətlə gedir. Müharibələrin də çox ciddi təsiri var. Hər gün aqressiv hərəkətlərlə rastlaşırıq deyə aqressiv hərəkətlər bizə normal görünür. Üstəlik, mətbuatda, telekanallarda, sosial şəbəkələrdə aqressivliyin təbliği olan

filmlər, xəbərlər, verilişlər davamlı şəkildə diqqətə çatdırılır. Bütün bunlar son nəticədə fərdlərin şüuruna təsir edir, adiləmiş qəddarlıq fərdin fərdi öldürməsi, ona ölümcül zərbə endirməsi ilə sonunlanır".

Azad İsayadə deyir ki, hazırda müşahidə olunan aqressivliyin qarşısının alınması üçün konkret reseptlər yoxdur: "Bəzi alimlər aqressivliyin artmasını planetar dəyişikliklərlə izah edirlər. Dünyada müharibə ocaqları artır, qan tökülməsi adi hala çevrilir. Bir müddət belə davam edəndən sonra isə dinc bir periodun olacağı pəronozlaşdırılır. Digər bir nəzəriyyəyə görə isə dövlətlərin davranışları ilə bağlıdır. Qeyd olunur ki, dövlətlər aqressiv tövr nümayiş etdirəndə, bu, son olaraq insanlara da sərəyət edir. Əks proses olanda isə əhalidə də sakitləşmə, mülayimləşmə prosesi gedir. Dövlətin halı - aqressivliyi artanda cəmiyyətdə də belə bir proses başlayır, cəmiyyətə keçir. Müşahidə etdiyimiz qəddarlıqların kökünü bu istiqamətdə axtarmalıyıq".

□ E.HÜSEYNOV,
"Yeni Müsavat"

“Azərbaycan kommersiya bankları heç vaxt kreditləşməyə maraq göstərmirlər. Nəticədə güzəştli kreditləri çıxmaq şərtinə, kommersiya banklarının təklif etdiyi sahibkarlıq kreditləri üzrə orta faiz dərəcələri devalvasiyadan əvvəl 20-30 faizə yaxın idi. Lakin sahibkarın belə yüksək dərəcələrdə kredit ala bilməyəcəyi məlumdur”.

Bu sözlər “Novaya vremya” qəzetinin 9 iyul sayında yer alan “Gözənilməz dönüş və ya yerli banklar niyə xaricə investisiya yatırmağı seçdi” başlıqlı məqalədə yer alıb. Məqalədə çox mühüm məqamlara toxunulub. Qeyd edilib ki, sahibkarın illik mənfəətinin 210 faizdən yuxarı olması mümkün deyil. Belə olan halda o, necə həm götürdüyü kreditin əvəzində gəlirinin 30 faizini banka ödəsin, həm də özü qazansın. Bunu nəzərə alan iş adamları daha asan yolu seçirlər. Onlar banka 10-15% depozit dərəcəsi ilə pul qoymaqla, heç bir risk etmədən sadə şəkildə gəlir əldə edirlər. Nəticədə banklara depozit axını artır, milli valyutanın dəyərini sabitləşməsi də buna şərait yaradır. Bunun müqabilində həm istehlakçı, həm də biznes kreditlərinin həcmi ciddi şəkildə azalması banklarda likvid vəsaitin artmasına gətirib çıxarıb.

Əsas bankın məlumatına görə, cari ayın ilk günlərində dövriyyədə olan pul ilin əvvəlinə nisbətən 6,6 faiz artıb. Nəticədə banklar çıxış yolunu vəsaitləri xarici investisiyalara yönəltməkdə görürlər. Çünki bank sektorunda biznes kreditləşməsi ilə bağlı vəziyyət heç də ürəkəcan deyil. Bunu Mərkəzi Bank da təsdiqləyir. Eyni zamanda kommersiya banklarının passivliyinin makroiqtisadi sabitliyə mənfi təsir göstərdiyini qəbul edir. Belə ki, bu ilin dörd ayı ərzində kreditlərin ümumi həcmi 0,1% azalıb, biznes kreditləri isə 2,7% azalıb: “Son illərdə kredit fəaliyyətinin azalması iqtisadiyyatın inkişafına mənfi təsir göstərərək, bu da makroiqtisadi sabitliyə və maliyyə sabitliyinə mane olur”.

Kredit aktivliyinin aşağı olması öz növbəsində bankların likvidlik mövqeyində əhəmiyyətli profisitə yaranmasına gətirib çıxarır. Qəzet yazır ki, bu il bankların xarici sərmayə fəaliyyəti diqqətə cəlb edir. Halbuki hazırda Azərbaycan iqtisadiyyatının investisiyaya yetərinə ehtiyacı var.

Bu durumu dəyərləndirən iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri bildirdi ki, hazırda bank sektorunun əsas problemi Azərbaycanda kreditlərin qısamüddətli və çox yüksək faizlə olmasıdır: “Faizlərin belə yüksək olması biznes üçün heç də sərfəli deyil, real sektor bu məsələdən əziyyət çəkir. Baş verən iki devalvasiyadan sonra yaranan problemlə kreditlərin həlli ilə bağlı da görülən işlər, 10 min dollara qədər olan kreditlərlə bağlı kompensasiyanın qaytarılması baş tutsa da, iş adamlarının götürdüyü kreditlərlə bağlı məsələ həll olunmayıb. Hazırda həmin iş

Azərbaycan banklarından xarici investisiyaya qoyuluşu artır - səbəblər

Natiq Cəfəri: “Bank faizlərinin yüksək olması kredit götürüb bizneslə məşğul olmağı mənasız edir”

Əkrəm Həsənov: “Bankları da başa düşmək olar, çünki Azərbaycanda dollarla kredit götürmək istəyən yoxdur”

adamlarının durumunun ağır olduğunu demək mümkündür və gələcəkdə belə halların təkrar yaşanmaması üçün ümumiyyətlə, kreditə maraq göstərmirlər. Bank faizlərinin yüksək olması isə ümumiyyətlə, kredit götürüb bizneslə məşğul olmağı mənasız edir. İnsan hansı sahədə bizneslə məşğul olub nə qədər qazanmalıdır ki, ildə 20 faiz bank krediti versin, işçilərin maaşını versin, kommunal ödənişlər etsin, digər xərcləri həyata keçsin, paralel olaraq özü də qazansın. Ona görə də bank faizlərinin yüksək olması iqtisadiyyatın inkişafını əngəlləyən faktora çevrilib. Faizlərin yüksək olması həm də yeni iş yerlərinin yaranmasının qarşısını alır, iqtisadi aktivliyi zəiflədir, biznesin iqtisadi aktivliyində əsas maneələrdən birinə çevrilir”.

Ekspert vurğuladı ki, uzun müddətdir bank sektorunda rəqabətli mühitin təmin olunması ilə bağlı təkliflər

səsləndirənlər də, hələ ki bu təmin olunmayıb: “Bütün ölkələrdə mərkəzi bankların uçot dərəcəsi ilə kredit faizləri arasında bağlılıq var. Azərbaycanda isə bu yoxdur. Uçot dərəcəsi 3 faiz olanda da kredit faizləri 20-30 faiz civarındadır, indi 9 faiz olanda da 20-30 faizdir. Sadəcə, bu faktın özü Azərbaycanda iqtisadiyyatı idarə edən hökumət blokunda çox ciddi narahatlıq yaratmalıdır ki, bunun səbəblərini tapıb həll etsinlər. Biz dəfələrlə demişik ki, xarici bankların ölkəyə buraxılması, rəqabətli mühitin yüksəldilməsi problemin həlli ilə bağlı müsbət dəyişiklik yarada bilər. Çox təəssüf ki, hələ bununla bağlı irəliləyən bir addım görmürük. Bu da iqtisadiyyatın zəifləməsinə gətirib çıxarır. Çünki bank sektoru iqtisadiyyatın qan-damar sistemidir. Pul az dövr edirsə, kredit dövriyyəsi azdırsa, kommersiya kreditləri aşağı düşsə, bu, ümumilikdə iqtisadiyyatı zəiflədir. Əlində likvid vəsait qalan vətəndaş necə davranırsa, banklar da o cür davranır. Banklar da vəsaitlərini Türkiyəyə, Gürcüstana yatırır, ən sadə halda daşınmaz əmlak alırlar. Banklar da kreditləşməkdə maraqlı olmadıqdan likvid vəsaitlərini xaricə yatırmağa çalışırlar ki, ən azı müəyyən qədər qazanc götürsünlər”.

İqtisadçı ekspert, hüquqşünas Əkrəm Həsənov isə vurğuladı ki, yerli bankların vəsaitlərini xarici banklara yönəltməsinə məntiqli hesab etmir: “Çünki bizdə əmanət faizləri də yüksəkdir, 10 faiz ətrafındadır. Xaricdə isə bu faiz çox aşağıdır, yəni bizim bankların oradan gəlir əldə etməsi mümkün deyil. Yeganə dollar əmanətləri ola bilər ki, bu əmanətlər illik 1-2 faizlə qəbul olunur. Ola bilər ki, dollar kreditləri xarici banklarda yerləşdirilsin və orada müəyyən gəlir əldə olunsun. Prinsipcə bu yaxşı hal deyil, ancaq bankları da başa düşmək olar ki, Azərbaycanda dollarla kredit götürmək istəyən yoxdur. Bank ya gerek dollarla əmanət qəbul etməsin, ya da qəbul etdiyi əmanəti haradansa yerləşdirsin”.

Sığortalanan əmanətlərə gəlinə, Ə. Həsənov vurğuladı ki, hazırda manat üzrə sığortalanan əmanətlər 10 faizdir: “Əgər banklar bu vəsaitləri xarici banklarda yerləşdirməyə çalışsa, bu qədər yüksək faizlə heç bir xarici bank depozit qəbul etməz. Hazırda əhalinin banklarda əmanətlərinin yüksək faizi yenə də dollardadır. Banklar isə bu likvid vəsaitləri biznes kreditlərinə verə bilmirlər deyə, xaricə yönəltməyə məcbur olurlar”.

Qısa müddətli əmanətlərə gəlinə, Ə. Həsənov vurğuladı ki, hazırda manat üzrə sığortalanan əmanətlər 10 faizdir: “Əgər banklar bu vəsaitləri xarici banklarda yerləşdirməyə çalışsa, bu qədər yüksək faizlə heç bir xarici bank depozit qəbul etməz. Hazırda əhalinin banklarda əmanətlərinin yüksək faizi yenə də dollardadır. Banklar isə bu likvid vəsaitləri biznes kreditlərinə verə bilmirlər deyə, xaricə yönəltməyə məcbur olurlar”.

□ Nərgiz LİFTİYEVƏ,
“Yeni Müsavat”

S-400-lər Azərbaycana gətirilir?

Ekspert: “Söhbət, sadəcə, müvəqqəti saxlamaqdan gedir...”

S-400 hava hücumundan müdafiə sistemləri Türkiyəyə gətirilir. Məlumatlara görə, S-400 sistemində istifadə olunan ən güclü raket təxminən saatda 17 min kilometr sürətə çata bilər. Bu, sərnişin təyyarəsinin sürətinin 22 qatına bərabərdir.

S-400-lər aerodinamik təyyarələr və idarə olunan raketlər kimi düşmən hədəflərini 400 kilometr mənzildə təqib edərək 250 kilometr məsafədə məhvetmə imkanlarına sahibdir. Səsdən 5-8 dəfə artıq sürətlə hərəkət edən ballistik raketləri məhv etmək potensialı isə 60 kilometrdir. Havada vura biləcəyi hədəflərin yüksəklik həddi 27 min metrdir.

Sistemin radarı eyni anda 300 hədəfi təqib etmək xüsusiyyətinə malikdir. Bataryalardakı raketlərin sayına görə 36 hədəfə eyni anda atəş açmağa bilər. Tamamilə mobil olan sistem atəş vəziyyətinə 5 dəqiqə kimi qısa vaxtda gətirilir.

Rəsmi olmasa da Türkiyə mətbuatında iddialar səslənib ki, S-400 hava hücumundan müdafiə sistemləri Azərbaycan ərazisində yerləşdirilə bilər. Qeyd olunub ki, S-400 zenit-raket komplekslərinin Türkiyəyə təhvil verilməsindən sonra həmin sistemlərin Qətər, ya da Azərbaycanda yerləşdirilməsi müzakirə mövzusunda. Məlumatla görə, Türkiyənin 100 hərbiçisi S-300-ləri öyrənmək üçün Azərbaycanda kurslar keçiblər.

Hərbi analitiklər bildirir ki, S-400 eyni anda 40 raketə qarşı hücum keçə və onları məhv edə bilər. Yerləşmə məsələsinə gəlincə isə hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov “Yeni Müsavat”a bildirib ki, heç bir halda bu raketlər Azərbaycanda yerləşdirilməyəcək: “Sadəcə olaraq, Azərbaycan oktyabr ayına qədər bu raketləri öz ərazisində saxlayacaq. Hazırda Rusiyanın müvəqqəti Türkiyə ərazisindədir. Artıq bir bataryanın Ankara ətrafında yerləşdirilməsi məsələsi müsbət həll olunub. Bundan sonra alınacaq olan 3 divizionun ola bilər ki, bir hissəsi Azərbaycanda saxlanılsın. Ancaq oktyabr ayında bütövlükdə həmin zenit raket kompleksləri Türkiyə ərazisində quraşdırılacaq və bu məsələ artıq həllini tapıb. Azərbaycanın Türkiyə silahlarını öz ərazisində yerləşdirməsi üçün Milli Məclisin Hərbi doktrinəyə milli təhlükəsizlik konsepsiyasına dəyişiklik etməsi lazımdır. Elə bir ideya və təklif isə yoxdur. Yalnız növbəti illərdə Naxçıvan ərazisində Türkiyə hərbiçilərinin yerləşməsi ilə bağlı məsələyə baxıla bilər. İndiki halda isə hansısa narahatlıq yoxdur. Yaxın 3 ay ərzində həmin zenit raket kompleksləri Türkiyə ərazisində tam fəaliyyətə başlayacaq. Əgər məlumat verilsəydi ki, bu raket kompleksləri Azərbaycan ərazisində yerləşdirilərək, döyüş hazırlığı vəziyyətinə gətiriləcək, o zaman bu, başqa anlama gələcəkdə. Ancaq indiki halda söhbət müvəqqəti yerləşdirilmədən gedir. Türkiyə də üzünə öhdəlik götürüb ki, bu zenit raket komplekslərini başqa ölkəyə verməyib, hələlik satmayacaqlar. Artıq Tramp Ərdəğanın görüşündən sonra da bu raketlərlə bağlı digər məsələlər də gündəmdən çıxır. Tramp açıq şəkildə etiraf etdi ki, Türkiyəyə qarşı haqsızlıq olub”.

Qeyd edək ki, daha əvvəl Pentaqon dəfələrlə bəyan edib ki, əgər Türkiyə Rusiya istehsalı olan S-400 raket komplekslərini alsın, ABŞ istehsalı olan F-35-ləri ala bilməyəcək.

Xətrilərdə ki, iyunun 28-də Birləşmiş Ştatlar Senatı 5-ci nəsil F-35 qırıcı təyyarələrinin Türkiyəyə tedarükünün qadağan olunmasına dair qərar qəbul edib. Bu barədə Senatın 2020-ci il üçün təsdiqlədiyi müdafiə büdcə layihəsində qeyd olunur. Məlumatda qeyd edilir ki, büdcə layihəsinin 1236-cı bəndində F-35-lərin Türkiyəyə tedarükünün məhdudlaşdırılması göstərilir.

Bundan əlavə, qanun layihəsində F-35 təyyarələrinin texniki xidməti ilə bağlı olan avadanlıqların, intellektual mülkiyyət və texniki məlumatların Türkiyə Respublikası ərazisinə ötürülməsi də qadağan edilir. Eyni zamanda Rusiyadan S-400 zenit-raket komplekslərinin Türkiyəyə çatdırılmasının yolverilməz olduğu qeyd olunur.

□ Əli RAİS,
“Yeni Müsavat”

Zəncir hadisəsi

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Qonşunun dərdi evin damına düşən yağış kimidir"
(Avar ata sözü)

Deyir, azərbaycanlılar zəncirvari şəkildə bir-birinin əlindən tutaraq dənizdə batan adamı xilas ediblər. Fantastik hadisədir. Ülin hadisəsi sayılmalıdır. Dərslərə salınmalıdır. Hətta lazım gəlsə bulvarda bunun heykəlini düzəltmək üçün Ömər müəllimə dövlət sifariş verilməlidir.

Açıq, mən qabaqca o qədər də inanmadım, fikirləşdim yəne cüvəllağı müxbirlər hansısa başqa məzmunlu xəbəri bizə sırıyırlar. Son dövrlər milli mediamızda bu, geniş təbiiq edilən üsuldur. Görürsən başlıq qoyub: "Gəlin emisi oğlunun bacanağı ilə..." Böyük maraqla, həvəslə linki tıklayırsan, ya da tikkıldadırsan (baxır klaviaturanın mərifətinə), oxuyursan. Məlum olur gəlin həmin tiplə AMEA-da hansısa elmi kəşfə imza atıbdır. Belə çox adi, ölkəmiz üçün maraqsız söhbət... Yaxud baxırsan yazıblar: "İyirmi nəfər qarpız yeyib öldü". Lənət şeytana. Adamın lap əsəbləri ilə oynayırlar, çünki sən özün bu dəqiqə qoltuğunda qarpız evə girmisən, burnufırtılı uşaqların da hərəsi bir yanda dilimləri gəmirtiləyir. Qorxa-qorxa xəbəri açıb oxuyursan, sən demə, Amazonka meşəsinin dərinliyində yaşayan mumba-camba qəbiləsinin gəmi ilə üzüb Tristan-de-Kunya adasına gedib çıxmış, ordan da Burundi səfirinə qoşulub Madaqaskara sezona getmiş, yolda fırtınaya düşüb üzə-üzə Şpitsbergenə çatmış üzvlərindən iyirmi nəfəri hansısa cəhənnəmin dibində qarpız yeyib ölüblər.

Ancaq Azərbaycan xalqının zəncirvari nüvə reaksiyası şəkildə əl-ələ tutub batan adamı xilas etməyi çox inandırıcı, aktual, yerli, lokal (savadlı adam ayrı şeydir) əhvalat idi, çünki xəbərində hadisənin videosu da vardı! O cümlədən cəhanşümul, əsrlərə, qərinələrə (qərinə 33 ilə bərabər mənasız ölçü vahididir, yazdım ki, biləsiniz, birdən qəbulda-zadda bilətə düşər, girinc qalarsınız) sığmayan olayın məkanı da dəqiq şəkildə Bilgəh olaraq göstərilmişdi. Yəqin Bilgəh idi, çünki bizdən dənizin qırağı hər yerdə hasarsızdır, ondan bildim. Məsələn, Braziliyada bütün plyajlar, o cümlədən uzunluğu 20 kilometrə çatan Kopakabana plyajı başdan-ayağa hasar içindədir, yazıq camaat çimmək üçün çox əziyyət çəkir, elə hasarları aşa-aşa ayaq əzələlərini inkişaf elədirib axırda hamısı futbolçu olur.

Əlbəttə, bütün bu təfərrüatları yazmaqda məqsədim odur ki, uca millətimizdə yaranan yenilikdən nə qədər sevindiyimi bürüzə verim. Axı biz adətən bir-birimizin başından basan, ayağından çəkən, badalaq vuran camaat kimi tanırıq. Həmişə düşünürük bizdən pis millət yoxdur, bizim millət düzələn deyil, ay nə bilim, birlik yoxdur, vətən darvazaya qəddərdir, qanın qardaşdan irəlidir, el üçün ağlayan göz kor olar və sairə. Bu yurun. Bəs o dənizdə əl-ələ tutub adam çıxardanlar kimdir? Deməli, lazım gəlsə biz birləşməyi, yumruq kimi olmağı, zəncir düzəltməyi də bacarıyıq. Təki zənciri qolumuza vurmayaq. Sözləşməyi, belə birləşməyin xilasedici funksiyası haqda internetdə məzəli bir animasiya da var. Qarışqalar əllərində buğda-filan, yorğun-arğın yuvaya dönürlər (məsələn, 3-cü mikrorayon körpüsünün altından), bu zaman yuxarıdan bir hansısa qarışqayəyən tip peyda olur, xortumunu uzadıb cərgənin axırındakı qarışqanı sümürüb udmaq istəyir. Yazıq qarışqa ot-əncərdən yapışıq müqavimət göstərir, ancaq gücü tükənmək üzrədir. Bu zaman o biri qarışqalar əhvalatı görüb yüklərini dərhal yerə atır, qayıdıb hamısı qurban getməkdə olan qarışqadan yapışır. Bir böyük topa qarışqa yaranır və qarışqayəyən xortumu bu küreni uda bilmir, hətta nəfəsi kəsilib yerə yığılır.

Bəli, həqiqətən güc birlikdədir. Misal üçün, sən beş manatla heç zad edə bilməzsən, ancaq üst-üstə yığılmış bir taya beş manatla Bilgəhdə villa almaq olar.

Ermenilər 1 il 2 ay öncə inqilab edəndə yəqin ki, ağıllarına da gəlməzdi ki, bu inqilab onların həyatını zərrəcə yaxşıya dəyişməyəcək. İşğalçı ölkədən gələn xəbərlər, erməni KİV-lərində gedən və hazırkı hökumətə ünvanlı sərt tənqidi yazıların xeyli artmasından asanca görmək olar ki, artıq əhali peşmandır. Özü də həmin KİV-lərin əksəriyyəti Köçəryan-Sərkisyan xunta rejiminin devrilməsinin qızgın tərəfdarı olan, Paşinyanı müdafiə edən cinahda qərar tutmuş media qurumlarıdır.

Ankaranın dəyişməz Qarabağ şərti, İrəvana S-400 mesajı

Türkiyə "demokratik Ermənistan"a da qapı açmayacaq; işğalçı qonşu qardaş ölkəyə təhlükə yaradan dövlətlərin 1-ci beşliyində, Azərbaycan isə ona dost dövlətlərin başında gəlir - sorğu; ölkəmizdə Türkiyə hərbi bazası yerləşdirməyin vaxtı çatıb...

Fakt budur ki, erməni xalqının ağır güzəranı, kütləvi işsizlik və ölkədən köç davam edir. Ermənistanın xarici siyasəti və bu siyasətin əsas oriyentirləri, Qarabağ kursu da dəyişikliyə məruz qalmayıb. O səbəbdən Türkiyə ilə sərhədlər bağlı qalır. Bir sözlə, Paşinyanın bəh-bəhlə təbliğ elədiyi yeni, "demokratik Ermənistan" nə dünyaya, nə də regiona açıla bilib. O zaman inqilab nəyə, kimə lazım imiş, görəsən?

Yada salaq ki, hakimiyyətə gələn kimi Nikol Paşinyan İrəvanın Türkiyə ilə heç bir ön şərt qoymadan sərhədlərin açılmasına hazır olduğunu bəyan etmişdi. Ankaraya isə o vaxt əlaqələrin normalaşması üçün sırf beynəlxalq hüquqa söykənən 2 ədalətli şərt irəli sürmüşdü: işğalçı qonşular Azərbaycan torpaqlarından saxta soyqırım iddiasından imtina edilməlidir.

Yeni qardaş ölkə özünü demokrat sayan və ölkəsini sivil, mədəni dünyanın tərkib hissəsi kimi təbliğ edən Nikol Paşinyana tamamilə məntiqli bir yola səsləmişdi: sivil dünyanın qanunları ilə yaşamaq, sivil dünyaya açılmaq istəyirsinizsə, o zaman sivil dünyanın birgə yaşayış normalarına əməl edin. Qəsbkar siyasətdən, qonşu ölkələrə qarşı ərazi iddialardan və başqa əsassız iddialarından əl çəkin.

Əfsus ki, Ermənistanın inqilabçı rəhbəri Nikol Paşinyan bu məsələdə sələflərindən fərqlənmədi. Əksinə, onlardan da radikal bir kurs götürdü, heç vaxt Ermənistanın ayaqlaşma bilməyəcəyi silahlanma yarışına yeni stimul verdi, sələfləri kimi, guya mehriban qonşuluq münasibətləri qurmaq istədiyi

Türkiyənin hər yerdə "ayağının altını" qazmağa davam elədi, sələfləri kimi anti-Türk ritorikasını körüklədi...

Bütün bunların fonunda Türkiyədə keçirilən son rəy sorğusunun nəticələri Ermənistan və ermənilər üçün, konkret olaraq, Paşinyan və komandası üçün gerek təəcübü olmasın. Belə ki, "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, sorğunun nəticələrinin əks olunduğu "2019-cu ildə Türkiyə xarici siyasətinə ictimai münasibətin icmalı" adlı məruzədə işğalçı Ermənistan Türkiyəyə təhlükə yaradan ölkələrin 1-ci beşliyində yer alıb. Azərbaycan isə 63%-lə Türkiyəyə dost dövlətlərin başında gəlir.

Bundan əlavə, məruzədə digər siyasi suallar çevrəsinə dair nəticələr də əks olunub. Məsələn, rəyi soruşulanların əksəriyyəti əmin-dir ki, Ankaraya ABŞ-in sanksiyalarına rəğmən Rusiyadan S-400 raket sistemlərini almaldır.

Yeri gəlmişkən, bu arada Türkiyə hökuməti alınacaq S-400-lərin konkret harada yerləşdiriləcəyi barədə yekun qərarın hələ verilmədiyi

mağa ümid edirlər. Haber-türk-ün məlumatına görə, S-400-lərin ilk partiyası bu günlərdə Türkiyəyə çatdırılacaq.

"Hökumət hələ ki S-400-lərin yerləşmə variantlarını öyrənir. Türkiyə-ABŞ münasibətlərində gərginliyin dərəcəsinin qalxmaması üçün sistemlərin Qətərdə və ya Azərbaycanda yerləşdirilməsi variantı da müzakirə olunub". Bunu prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın mətbuat katibi İbrahim Kalın "Sputnik"ə deyib.

Ancaq mənbənin sözlərinə görə, ölkə rəhbərliyi iki batareyadan birini paytaxt Ankarada döyüş növbətçiliyinə qoymaq fikrindədir. İkincisi isə "strateji mühüm yerdə - Türkiyənin cənub-şərq regionunda yerləşdirilə bilər. "Hökumət əvvəllər havadan müdafiə sistemlərini paytaxt ətrafında quraşdırmağı müzakirə edib", - deyə Ərdoğanın sözcüsü əlavə edib.

İstənilən halda, bu sistemlər sözsüz ki, qardaş ölkənin təhlükəsizliyini gücləndirəcək. O ki qaldı Azər-

baycana, niyə də təhlükəsizlik maraqları baxımından S-400-lər bizdə də olmasın? Türkiyəyə Azərbaycan qəddər yaxın ikinci dövlət varmı? Bu, həm də iki qardaş ölkənin sarsılmaz siyasi-hərbi it-

niyə də təhlükəsizlik maraqları baxımından S-400-lər bizdə də olmasın? Türkiyəyə Azərbaycan qəddər yaxın ikinci dövlət varmı? Bu, həm də iki qardaş ölkənin sarsılmaz siyasi-hərbi it-

niyə də təhlükəsizlik maraqları baxımından S-400-lər bizdə də olmasın? Türkiyəyə Azərbaycan qəddər yaxın ikinci dövlət varmı? Bu, həm də iki qardaş ölkənin sarsılmaz siyasi-hərbi it-

niyə də təhlükəsizlik maraqları baxımından S-400-lər bizdə də olmasın? Türkiyəyə Azərbaycan qəddər yaxın ikinci dövlət varmı? Bu, həm də iki qardaş ölkənin sarsılmaz siyasi-hərbi it-

niyə də təhlükəsizlik maraqları baxımından S-400-lər bizdə də olmasın? Türkiyəyə Azərbaycan qəddər yaxın ikinci dövlət varmı? Bu, həm də iki qardaş ölkənin sarsılmaz siyasi-hərbi it-

niyə də təhlükəsizlik maraqları baxımından S-400-lər bizdə də olmasın? Türkiyəyə Azərbaycan qəddər yaxın ikinci dövlət varmı? Bu, həm də iki qardaş ölkənin sarsılmaz siyasi-hərbi it-

niyə də təhlükəsizlik maraqları baxımından S-400-lər bizdə də olmasın? Türkiyəyə Azərbaycan qəddər yaxın ikinci dövlət varmı? Bu, həm də iki qardaş ölkənin sarsılmaz siyasi-hərbi it-

niyə də təhlükəsizlik maraqları baxımından S-400-lər bizdə də olmasın? Türkiyəyə Azərbaycan qəddər yaxın ikinci dövlət varmı? Bu, həm də iki qardaş ölkənin sarsılmaz siyasi-hərbi it-

niyə də təhlükəsizlik maraqları baxımından S-400-lər bizdə də olmasın? Türkiyəyə Azərbaycan qəddər yaxın ikinci dövlət varmı? Bu, həm də iki qardaş ölkənin sarsılmaz siyasi-hərbi it-

niyə də təhlükəsizlik maraqları baxımından S-400-lər bizdə də olmasın? Türkiyəyə Azərbaycan qəddər yaxın ikinci dövlət varmı? Bu, həm də iki qardaş ölkənin sarsılmaz siyasi-hərbi it-

niyə də təhlükəsizlik maraqları baxımından S-400-lər bizdə də olmasın? Türkiyəyə Azərbaycan qəddər yaxın ikinci dövlət varmı? Bu, həm də iki qardaş ölkənin sarsılmaz siyasi-hərbi it-

niyə də təhlükəsizlik maraqları baxımından S-400-lər bizdə də olmasın? Türkiyəyə Azərbaycan qəddər yaxın ikinci dövlət varmı? Bu, həm də iki qardaş ölkənin sarsılmaz siyasi-hərbi it-

niyə də təhlükəsizlik maraqları baxımından S-400-lər bizdə də olmasın? Türkiyəyə Azərbaycan qəddər yaxın ikinci dövlət varmı? Bu, həm də iki qardaş ölkənin sarsılmaz siyasi-hərbi it-

niyə də təhlükəsizlik maraqları baxımından S-400-lər bizdə də olmasın? Türkiyəyə Azərbaycan qəddər yaxın ikinci dövlət varmı? Bu, həm də iki qardaş ölkənin sarsılmaz siyasi-hərbi it-

□ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

CHP namizədi Əkrəm İmamoglu'nun İstanbul Böyük Şəhər Bələdiyyəsinin sədri seçilməsindən sonra AKP iqtidarına, əsasən də prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan qarşı öz partiyasındakı silahdaşlarından ibarət müxalifət formalaşması prosesi müşahidə olunur. Sabiq prezident Abdulla Gülün, sabiq baş nazir Əhməd Davudoğlunun və keçmiş xarici işlər naziri Əli Babacanın yer aldığı proses iyulun 8-də Əli Babacanın AKP-dən istefası ilə praktiki mərhələyə qədəm qoyub.

Çünki uzun illər AKP-nin sıralarında olan Abdulla Gül, Əhməd Davudoğlu və Əli Babacan artıq partiyadan ayrılıb yeni siyasi təşkilat yaradaraq hakimiyyət uğrunda mübarizəyə başlamaq istəyirlər. Burada əsas plan Rəcəb Tayyib Ərdoğanı hakimiyyətdən salmaq və öz siyasi aktivlərini qurmaqdır. Hesab edirəm ki, bununla bağlı Qərbin də mühüm layihəsi var. Çünki Qərb dövlətləri Ərdoğanın hakimiyyətdən getməsində maraqlıdır. Odur ki, onlar AKP-nin parçalanması üçün müəyyən cəhdlərdə bulunacaq. Abdulla

“Odur ki, Abdulla Gül, Əhməd Davudoğlu və Əli Babacanın yeni partiyaya yaradılıb birlikdə hakimiyyətə gəlmə şansları azdır. Ortada CHP və Əkrəm İmamoglu faktorları da var. Bunları nəzərə alaraq, hesab edirəm ki, Ərdoğan qarşı birləşən Gül, Davudoğlu və Babacan ittifaqı elə də ciddi uğur qazanmayacaq. AKP-dən qopmalar hakimiyyətə əsas rəqib olan CHP-nin işinə daha çox yarayacaq. O baxımdan ki, CHP qarşısındakı seçkilərdə, siyasi mübarizədə əvvəlki güclü AKP ilə deyil, sıralarımdan nüfuzlu simaların gətirdiyi zəiflə-

Qeyd olunur ki, Abdulla Gül, Əhməd Davudoğlu və Əli Babacanın birlikdə quracağı yeni partiyanın başında məhz Babacan dayanacaq. Buna münasibət bildiren Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan isə hələ Babacan istefa verməzdən öncə AKP-nin istiqamət partiyası olduğunu və Gül-Davudoğlu-Babacan ittifaqının iflasa uğrayacağını bəyan edib: “Bu xalqın və haqqın istiqamətidir. Biz bu istiqamətdə davam edirik. Bu istiqamətdən azanlar oldu. Rəyalara dalanlar, mühəndislik hesabları ilə mövqə tapmağa çalışanlar, AKP-nin kölgəsini öz kölgəsi sananlar içi boş çuval kimi devriləcəkdir. Onların nə etdikləri deyil, bizim nə etdiyimiz önəmlidir”.

AKP sözcüsü Mahir Ünal isə Əli Babacanın üzvü olduğu partiyadan istefa verib yeni partiya qurmaq istəyinə münasibət bildirib. Ünal siyasətdə doldurulacaq bir boşluq olmadığını qeyd edərək “Babacan məsələsinin siyasətdə heç bir qarşılığı yoxdur” - söyləyib.

Bəs AKP-nin qurulmasından bu yana hər zaman ən üst vəzifələrdə yer alan Əli Baba-

“Ərdoğan qarşı Gül-Davudoğlu-Babacan ittifaqı uğur qazanmayacaq”

Politoloq: “AKP-dən qopmalar hakimiyyətə əsas rəqib olan CHP-nin işinə daha çox yarayacaq”

canın hər şeydən imtina edib yeni partiya qurmaq istəməsinin səbəbi nədir?

Çıxışında bu suala cavab verməyə çalışan Mahir Ünal deyir: “Keçdiyimiz günlərdə böyük bir seçki gerçəkləşdik, güclü müxalif qrupların olmasına rəğmən, Türkiyədə səslərin yüzde 50-sini, İstanbulda isə yüzde 45-ni toplamağımız siyasətdə heç bir boşluğun olmadığını göstərir. Ona görə də Babacanın bu səbəbi əsas gətirərək yeni partiya qurmaq istəməsinə doğru hesab etmirəm”.

Ə. Babacan isə sosial şəbəkədə “Türkiyənin bu günü və gələcəyi üçün yeni bir çalışma başlatmaq qaçılmaz bir hala gəlib” qeydini edib.

Siyasi analitiklər hesab edirlər ki, yaxın vaxtlarda Əli Babacanın ardınca yeni istefalar istisna deyil. Bəs AKP-dən istefa verənlərin, əsasən də Ab-

dulla Gül, Əhməd Davudoğlu və Əli Babacanın birlikdə quracağı ehtimal edilən partiya AKP iqtidarına ciddi problemlər yarada bilermi?

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə bildirdi ki, 31 mart bələdiyyə seçkilərindən sonra Türkiyə siyasətində kəskin qütbləşmə baş verib: “Yeni artıq hakim iqtidar partiyası olan AKP-nin parçalanmasına yol açacaq bir proses başlayıb.

Gül, Əhməd Davudoğlu və Əli Babacan Qərbə qarşı daha loyalla münasibət sərgiləyirlər. Artıq onlar Ərdoğanın siyasətinə qarşı Qərblə müəyyən anlaşmaya gediblər. Belə ki, onlar Qərblə qarşılıqlı müstəvidə əlaqələrə daha çox üstünlük verirlər”.

Politoloq hesab edir ki, bununla belə, proseslər elə bir səviyyədədir ki, hazırda Ərdoğanın da böyük elektoratu var:

miş AKP ilə üz-üzə qalacaq. Türkiyə cəmiyyəti haqqında söhbət gedən üçlüyün ittifaqına elə də ciddi etimad göstərməyəcək, ona səs verməyəcək. Bunun əksinə olaraq, hazırda CHP-nin elektoratu getdikcə daha da genişlənir. Biz bunu bələdiyyə seçkilərində də gördük. Yeni heç kim düşünməsin ki, Türkiyənin gələcək iqtidarı bu üçlünün qurduğu ittifaq olacaq”.

Politoloq hesab edir ki, ümumiyyətlə, hazırda yaşanan proseslər 2023-cü ilə hesablanıb.

□ **Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**

Nikol Paşinyan çıxılmaz durumda

Politoloq: “Bu dəfə Ermənistanda hakimiyyət dəyişikliyi ABŞ yox, Rusiya təşkil edəcək...”

Ermənistanda inqilab dalğasında hakimiyyətə qərbçi kimi gələn Nikol Paşinyan Qərbin ondan gözləntilərini doğrulda bilmir. Qərbin-ABŞ-ın Beynəlxalq Respublika İnstitutunun (IRI) keçirdiyi rəy sorğusu Paşinyanı ölkədə ikinci şəxsə çevirib, prezident Armen Sarkisyanın reytinginin artdığı bəlli olub. Bu da demokratiya paytaxtlarının “iki stul” siyasəti aparmağa çalışan Paşinyana özünəməxsus mesajı sayıla bilər. Belə görünür ki, Qərb, ABŞ ciddi şəkildə Paşinyana alternativ axtarışına çıxıb.

Xatırladaq ki, Ermənistanda “məxməri inqilab”ın baş vermesində mühüm rol oynamış ABŞ Nikol Paşinyandan ilk növbədə Ermənistanı tədricən Rusiya orbitindən uzaqlaşdırmağı gözləyirdi. Bunun da yolu kimi ona Dağlıq Qarabağ konfliktinin həllində ciddi addımlar atıb, qonşu Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətləri tezliklə qaydaya salmaq təklif olunurdu. Bu ismarıqlar həm ABŞ prezidenti Donald Trampın bu ilin fevralında Paşinyana göndərdiyi təbrik məktubunda əksini tapmış, həm də onun milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri Con Bolton tərəfindən ötən ilin oktyabrında İrevanda ona şəxsən çatdırılmışdı. Lakin hakimiyyətinin ikinci ilini yaşayan Paşinyan bu gözləntilərin heç birini doğrultmayıb.

Bu mövzuda “Yeni Müsavat”a danışan politoloq Natiq

Miri bildirdi ki, ABŞ-ın Paşinyanı hakimiyyətdən uzaqlaşdırmaq yox, onu sıxışdırmaq və tələsdirmək planının dövrüyyə buraxıldığından danışmaq mümkündür: “İndiki vəziyyətdə qərb yönümlü erməni toplumu nu məhz Qərbə inteqrasiya, Rusiyadan uzaqlaşma ideyası altında birləşdirib inqilab edib yeni bir hökumət formalaşdırandan sonra bu toplumu indi qərb yönümlü hökumət başçısına qarşı qaldırmaq o qədər asan olmaz. Potensial olaraq Ermənistanda bu gün ciddi mənada Qərbə inteqrasiya yönündə daha ciddi addımlar ata biləcək, Ermənistanın iqtisadi, siyasi, hüquqi və hərbi sistemini kökündən dəyişdirə biləcək fiqur, qüvvə yoxdur. Armen Sarkisyan qərb meyilli olsa da onun Paşinyanın komandası kimi komandası mövcud deyil. Bunların olmaması da Paşinyanı de-

yişmək istəyənləri tərəddüd içərisində qoyur və onları hərə-kətə keçməkdən dayandırır. Ermənistanda Paşinyan hökumətinə kenarda da Qərbə inteqrasiya tərəfdarları olsa da, onların Paşinyandan öndə keçmək imkanları yoxdur. Bu gün əksər güc mərkəzləri daha çox Rusiyanın nəzarəti altındadır, Rusiya tərəfindən idarə olunur. Belə vəziyyətdə Paşinyan Qərbə doğru siyasətdə bundan artığını edə bilmir. Qərbdə də bunun fərqindədirlər. Nəzəri baxımdan Ermənistanda hakimiyyət

dəyişikliyi mümkündür. Ancaq hakimiyyət dəyişikliyi olsa, bunu ABŞ yox, Rusiya təşkil edəcək. Rusiyanın təşkil edəcəyi hakimiyyət dəyişikliyinə natiçələri isə təbii ki, ABŞ-ın maraqlarına qarşı olacaq. Rusiyanın hələ ki Ermənistanda hakimiyyət dəyişikliyi etməməsinin səbəbi odur ki, hələ daxildə ictimai rəy Paşinyanın və onun hökumətinin əleyhinə deyil. Paşinyan inqilab zamanı yığıdığı reytingi hələ xərcləyib qurtarmayıb. Rusiya sakit oturmayıb və Paşinyanı hakimiyyətdən asanlıqla uzaq-

laşdırmaq üçün həm hazırlıq görür, həm də bu planı asanlıqla həyata keçirmək üçün münbit zəmin yaranmasını gözləyir. Paşinyan da bunun fərqindədir və hesab edir ki, Moskva Robert Köçeryanın başçılığı ilə Qarabağ klanını hakimiyyətə gətirəcək. Paşinyanı bir tərəfdən Qərb sıxır, bir tərəfdən də arxasında Rusiya olan Qarabağ klanı pusquda dayanıb Paşinyanın Qarabağ məsələsinin həllinə yönəlik strateji addım atmasını gözləyir”.

Politoloq qeyd etdi ki, Er-

mənistan cəmiyyətində Qarabağ məsələsində sülh razılaşmasına gəlməyin zəruri olduğu rəyi formalaşmayınca Paşinyanın sülh razılaşmasına gedəcəyi mümkün deyil: “Bunun üçün Paşinyan Ermənistanda öz hökumətinin dayaqlarının daha dərinə nüfuz etməsinə çalışmalı idi. Hələlik biz bu yöndə ciddi səmərə verən fəaliyyət görmürük. Paşinyan hökumətində çox ciddi çatışmazlıqlar mövcuddur. Bu çatışmazlıqlar hökumətin dayaqlarını möhkəmləndirməyə mane olur. Nikol Paşinyan hakimiyyətini qorumaq üçün çarpışır. Belə vəziyyətdə olan hökumət başçısının Qarabağ məsələsində riskləri üzərinə alıb sülh razılaşmasına imza atması ehtimalı sıfıra yaxındır. Paşinyan güzəştə gedəcəyi halda Qarabağ klanının əlinə onu devirmək üçün fürsət verəcəyini bilir. Ermənistan cəmiyyəti Qarabağ məsələsində güzəştə gəlməyə meyilli olsa Paşinyan riskə gedər və Qarabağ klanı istəyərsə də onu devirə bilər. Lakin yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, Ermənistanda ictimai rəy Qarabağ məsələsində hələ də maksimalist, geriyyə bir addım da atmamaq mövqeyindədir. Bu vəziyyət isə Qarabağ klanının işinə yararır. Bütün bu problemlər həll olmadıqca Paşinyan Qarabağ məsələsinin həlli istiqamətində ciddi addım atmayacaq. Ona görə də Qarabağ məsələsinin həlli üçün Paşinyandan ciddi bir addım atacağını gözləmək mənasızdır”.

□ **Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**

Sevinc Qədirova "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC-dən ayrıldı

"Əsas odur, yenə Cavid Qurbanovun rəhbərliyi altında işləyəcəm"

"Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəisi Sevinc Qədirova tutduğu vəzifədən ayrılıb. Bu barədə Musavat.com-a S.Qədirovanın özü məlumat verib.

O bildirib ki, bundan sonrakı fəaliyyətini Azərbaycan Voleybol Federasiyasında İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəisi kimi davam etdirəcək. S. Qədirova söyləyib ki, bu qərar Cavid Qurbanova aiddir: "Bu barədə məlumatı ilk olaraq sizə verirəm. Artıq dünəndən etibarən "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə getməmişəm. Yeni işimə isə dərhal başlamaq fikrində deyiləm. Çünki səhhətimlə bağlı problemlər buna imkan vermir. Əməliyyat olunmalıyam və ona görə də Cavid müəllimdən 1 aylıq məzuniyyət izni almışam. Qeyd edirəm ki, "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətində 4 il idi ki, çalışırdım və bu müddət ərzində məzuniyyətə çıxmışdım. Ona görə də qərara gəldim ki, öncə müalicəmlə məşğul olum, sonra isə enerji ilə yeni işimin başına keçim".

S. Qədirova bildirib ki, Azərbaycan Voleybol Federasiyasında çalışmaq onun üçün heç də çətin olmayacaq: "Yenə də eyni işi görəcəyəm. Yeni jurnalistlərlə çalışıb, görülən işlərin ictimailəşməsi ilə məşğul olacağam. Dəmir yolu çox ağır sahədir. Həm özümə vaxt ayıra bilmirdim, həm də səhhətimdə problemlər yaranmışdı. Ona görə də bir qədər icazə istədim və Cavid Qurbanovdan yeni işlə bağlı təklif aldım. Dərhal da bununla razılaşdım. Yeni özümü orada da görürəm. Yenə də Cavid Qurbanovun rəhbərliyi altında işləyəcəm. Biz bir komandayıq. Məni dəmir yollarına özü təyin olunduğundan bir neçə ay sonra Cavid Qurbanov gətirib. Mənim üçün işin fərqi yoxdur. O, hara deyirsə, ora da getməliyəm. Təki Cavid Qurbanovla işləyim".

□ Əli RAİS,
Musavat.com

Agentlik sədri sexlərdən danışdı: "Beş manata nehrə yağı olar?.."

Cənub rayonlarında altı süd emalı müəssisəsinin məhsulları ilə bağlı aparılan yoxlamanın nəticələri artıq bəllidir. "Nehrə yağı" adı altında Azərbaycanın müxtəlif regionlarında satılan keyfiyyətsiz qidanın tərkibində müxtəlif qarışıqlar və insan orqanizmi üçün təhlükəli maddələr aşkar olunub.

Oxu.Az xəbər verir ki, bunu Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri Qoşqar Təhməzli qurumun fəaliyyətinin ildönümünə həsr olunmuş mətbuat konfransında bildirib. Onun sözlərinə görə, beş manata nehrə yağı olur: "Həmin müəssisələrə sahibkarlıq strukturu demək olmaz, onlar cinayətkar və dələduzduurlar. Həmin sexlərin yanında qalan sakinlər trans yağların qatılıb "nehrə yağı" adı altında satıldığını bilsələr də, bizi və hüquq-mühafizə orqanlarına məlumat vermirlər. Yeni ictimai nəzarət de olmalıdır".

Q.Təhməzli palma yağları ilə bağlı narahatlığa da münasibət bildirib: "Məhsulun tərkibində palma yağının olması önəmli deyil, orada trans yağın miqdarının nə qədər olması vacibdir".

Sədr son günlər fəaliyyəti məhdudlaşdırılan sexlər barədə də danışdı. O bildirib ki, həmin sexlərin fotolardan da nə qədər acınacaqlı vəziyyətdə olduğu görünür: "Bəzi faktlar var ki, onlar cinayət tərkibliyidir. Məsələn, toyuğun üzünə ayaqqabı boyası və digər kimyəvi maddələr sürtüb kənd çolpası adı altında satılması cinayətdir. Bununla hüquq-mühafizə orqanları məşğul olur. Bunlar insan sağlamlığı üçün kifayət qədər zərərliyədir. Ancaq sanitariya-gigiyenik və sanitariya-texniki pozuntular müşahidə olunan hər hansı istehsal müəssisəsinin fəaliyyəti məhdudlaşdırılıbsa, onlar standartlara bərpə olunduqdan sonra bizi müraciət edəcəklər və fəaliyyətləri yenidən bərpə olunacaq".

Parlament hansı hallarda buraxıla bilər? - deputat aydınlıq gətirdi

Milli Məclisin deputatlarının hələ də məzuniyyətə getməməsi, bu il növbədənəkar iclasların sayının əvvəlki illərlə müqayisədə çox olması parlamentlə bağlı bəzi iddialara yol açıb. Ancaq Milli Məclisin vaxtından əvvəl buraxılacağı barədə yayılan söz-söhbətə cavab olaraq həm hakimiyyət nümayəndələri, həm də parlament rəsmiləri bildirdilər ki, Azərbaycan Respublikasında qanunvericilik hakimiyyətini həyata keçirən Milli Məclisə növbəti seçkilər gələn il - 2020-də keçiriləcək.

Bəs ümumiyyətlə, parlament hansı hallarda buraxıla bilər?

Modern.az-ın bu qəbildən olan suallarını Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov cavablandıraraq bildirdi ki, ümumiyyətlə, parlamentin buraxılması müzakirə mövzusu deyil: "Parlamentin buraxılacağı ilə bağlı iddiaların heç bir qanuna söykənən əsası yoxdur və şayiələrdən ibarətdir. Müxtəlif qruplar oturub nə isə fikirləşir və bunu ictimailəşdirərək, dezinformasiya yayılmasına yol açırlar. Faktiki olaraq Milli Məclis öz işini davam etdirir və hazırda belə bir məsələ gündəmdə deyil".

V.Əhmədov şayiələrin nədən qaynaqlandığını da izah edib: "Həmişə iyunun 30-na qədər Milli Məclisin iclasları yekunlaşdırılırdı və deputatlar

bundan sonra tətilə gedirdi. Bu il isə vaxt uzadılıb. Məsələ burasındadır ki, biz əvvəllər qanunları ilk oxunuşda qəbul edirdik, işlər də sürətli gedirdi. Amma indi elə qanunlar və dəyişikliklər var ki, biz onu üç oxunuşda qəbul edirik. Məsələn, bugünkü iclasda 30-a yaxın qanun üçüncü oxunuşda qəbul olunacaq. Bütün bunlar üçün çox vaxt sərf olunur. Həm plenar iclaslarda, həm komitə iclaslarında gedən müzakirələrin çoxluğu səbəbindən "Həmişə iyunun 30-na qədər Milli Məclisin iclasları yekunlaşdırılırdı və deputatlar

bəti mövsümə qalması. Yeni bunun başqa səbəbi yoxdur. Parlament normal işləyir, qanunları qəbul edir, ölkədəki islahatları dəstəkləyir. Ona görə də parlamentin buraxılması iddialarının heç bir qanuni bazası yoxdur".

Deputat parlamentin hansı hallarda buraxılacağına da aydınlıq gətirib: "Parlament seçkiləri orqandır, buraxılması seçkilərin narazılıqları və tələbi ilə reallaşsa bilər. Eyni zamanda konstitusiyaya edilən əlavə və dəyişikliklərlə Prezidentə parlamentin buraxılması, ona növbə-

dənəkar seçki təyin etmək səlahiyyəti verilib. Amma Prezidentin parlamenti buraxması üçün xüsusi hallar nəzərdə tutulub. Əgər parlament il ərzində iki dəfə Nazirlər Kabinetinə, Ali Məhkəməyə, konstitusiyaya Məhkəməsinə etimadsızlıq göstərsə, Prezident parlamenti buraxa bilər. Bir də konstitusiyada belə bir maddə var ki, təqdim edilən layihələrə 20 gün ərzində baxılmazsa və 14 gün müddətinə təsdiq olunmazsa, Prezident parlamenti buraxa bilər. Milli Məclisdə isə belə hallar baş verməyib".

Dünyasını dəyişən yaxınların fotosunu evdən asmaq olarmı?

İlahiyyətçi: "Dinimiz bunu bəyənmir, amma..."

Tez-tez belə fikirlər eşidirik ki, dünyadan köçmüş qohumların və ən yaxın insanların şəkillərini divarda saxlamaq olmaz. Bu fikirlə bağlı internetdə araşdırma apararkən qarşıma müxtəlif inanclar çıxdı. İddialardan biri belədir ki, mərhumun təsviri ölümlər dünyasıyla bağlıdır. Əgər insan dünyasını dəyişdisə, amma onun şəkilləri qaldısa, ölümlər dünyası ilə canlıların dünyasında əlaqələr qala bilər.

Ona görə də ölmüş qohumların şəkillərini divarlara asmaq, çərçivələrə yerləşdirmək və masaya qoymaq olmaz. Hesab edilir ki, bu təsvirlə sıx əlaqə canlı insanda enerjini aparır. Əgər şəkillər, sadəcə, albomdadırsa və siz darıxanda onlara baxırsınızsa, bunun heç bir qorxusu yoxdur. Amma əgər onlar gözlərinizin qarşısında dursalarsa, böyük ehtimalla ümumi sağlamlığınızın və emosional qeyri-sabitliyinizin pisləşməsinə gətirib çıxaracaq.

Ölmüşlərin şəkillərini canlı insanların şəkillərindən ayrı saxlamaq lazımdır. Əgər sizdə "ümumi" foto varsa, ölümlər üçün albomda onları saxlayın. Bəziləri hətta belə şəkilləri kəsməyi məsləhət görürlər, ölümlər canlı enerjiyi ayırmaq üçün. Ən yaxşısı, onları qara albomda saxlamaq lazımdır və ya heç olmasa qara paketdə olması lazımdır.

Bəs görəsən, bu məsələdə ilahiyyətçilərin fikri necədir? Di-

nimiz vəfat edən şəxsin fotosunun evin divarından asılmasına nə deyir?

Qafqaz Müsəlmanlar İdarəsinin səlahiyyətli nümayəndəsi, "Əjdərbəy" məscidinin axundu Hacı İlah Rəsulov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, İslam dinində şəkil məsələsinə yanaşma bir qədər fərqlidir: "Şekli böyüdüdü divara asmaq, ona tapınmaq, onun üstünə gedib əl sürmək, kömək istəmək İslamda qəbul

olunmur. Ancaq biz müasir dövrdə yaşayırıq, şəkilsiz günümüz keçmir, əksər sənədlərimizdə, şəxsiyyət vəsiqəmizdə şəkil olması vacibdir. Əvvəlki dövrlərlə müqayisədə hazırda vəziyyət fərqlidir, ölüm halları da artıb və insanlar yaş yerinə gedərkən çəşib başqa məclislərə də gedə bilərlər. Ona görə yaş çadırlarına da rəhmətə gedən şəxsin fotosu vurulur. Hər yerdə kimliyi müəyyən etmək üçün şəkildən istifadə olunur. Ancaq şekli böyüdüdü asmaq və insanları diqqətini daim ona yönəltmək qəbul olunmur".

İ.Rəsulovun sözlərinə görə, İslam dini dünyasını dəyişən valideynlərin fotolarını da böyüdüdü divara asmaq bəyənilməz hesab edir: "Bəzən il boyu həmin fotolar divarlarda qalır. Bunun mənəvi tərəfi odur ki, valideynlərini itirənlər onların şəkillərinə baxıb təsəlli tapır, yad edirlər. Ancaq ona tapınmaq olmaz, qarşısında durub yalvarmaq, ona baxıb üz-gözü-nü cırmaq olmaz. Ancaq bir xətirə kimi şəklin olması qəbahət deyil".

İlahiyyətçi onu da vurğuladı ki, şekil asılan otaqda namaz qılmaq doğru sayılmır, hətta əgər şekil insanın qarşısında asılıbsa, həmin namaz qəbul olunmur: "Arxa tərəfdə olmasının bir əhəmiyyəti yoxdur, ancaq məsləhətdir ki, namaz qılmaq otaqda şekil olmasın".

□ Nərgiz LİFTİYEVA,
"Yeni Müsavat"

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Otən həftəsonu rusiyalı tanınmış politoloq Sergey Markov Dağlıq Qarabağa dair sülh danışıqlarının ağır getməsinin səbəblərindən danışarkən maraqlı bir fikir səsləndirib. Markov bildirib ki, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan işğal altındakı torpaqları Azərbaycana qaytarmaq istəyir, ancaq bundan qorxur. Bənzər ifadəni keçən həftə digər tanınmış rusiyalı analitik Oleq Kuznetsov da söyləyib. Onların qənaətinə, Paşinyan buna gedərsə, özünə qarşı sui-qəsdlə üzləşə bilər.

Bu sözlərdə həqiqət payı əslində az deyil. Ermənistan-da yaxın tarixdə baş verən olaylar, terror aktları bunu bariz şəkildə sübut edir. Söhbət xüsusən də 1998-ci ildə Dağlıq Qarabağ məsələsində Azərbaycanla ciddi kompromisə hazırlaşan və problemin mərhələli həllinə razılıq verən prezident Levon Ter-Petrosyanın hakimiyyətdən devrilməsi və 1999-cu ilin oktyabrın-

da, ATƏT-in İstanbul sammiti ərəfəsində (həmin sammit çərçivəsində Bakı və İrəvan Qarabağa dair çox mühüm anlaşma sənədi imzalamalı idi) Ermənistan parlamentinin gülləbaran edilməsindən gədir.

Məsələ də ondadır ki, Dağlıq Qarabağ mövzusu çoxdan işğalçı ölkədə hakimiyyət uğrunda mübarizədə

Elmar Məmmədov

XİN rəhbəri: "Torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi diplomatiyamızın ən başlıca vəzifəsidir"

"Azərbaycan qonşu və uzaq dövlətlərlə tərəfdaşlıq münasibətlərini müvəffəqiyyətlə inkişaf etdirərək, üçtərəfli və dördtərəfli əsaslarda yeni əməkdaşlıq çərçivələrinin əsasını qoyub və dövlətlərarası münasibətlərin keyfiyyətcə yeni mərhələyə keçid almasını təmin edib". Bunu xarici işlər naziri Elmar Məmmədov diplomatik xidmət orqanları rəhbərlərinin VI müşavirəsində deyib (APA).

Nazir bildirib ki, hazırda Azərbaycanın xarici dövlətlərdə 59 səfirliyi, 5 beynəlxalq təşkilat yanında daimi nümayəndəliyi, 9 Baş konsulluğu, 11 təmsilçilik ofisi və 15 fəxri konsulluğu fəaliyyət göstərir: "Ölkəmizdə isə 66 dövlətin səfirliyi, 4 Baş konsulluq, 13 fəxri konsulluq və 22 beynəlxalq təşkilatın nümayəndəliyi mövcuddur".

Xarici işlər naziri onu da qeyd edib ki, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Xarici İşlər Nazirliyi bundan sonra da beynəlxalq münasibətlər sistemində Azərbaycanın dövlət maraqları və milli mənafeyinin layiqincə qorunması və təmin olunması istiqamətində müstəqil və çevik xarici siyasət fəaliyyətini davam etdirəcək: "Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzünə son qoyulması, torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi və məcburi köçkünlərimizin öz yurd-yuvalarına qayıtması diplomatiyamızın ən başlıca vəzifəsidir".

"Ermənistan təklif ediləni götürməsə..." - 21 il öncənin yanlışı

Rəsmi İrəvan seytnot vəziyyətdə; Paşinyan Ter-Petrosyanı aktiv Qarabağ danışıqlarına qaytarır? Erməni şərhçi: "Baş nazir Qarabağ problemindən yayınmağın yolunu axtarır..."

ən sınınmış və əlverişli nıçaqa çevrilib. Ancaq siyasi qüvvələrin bir-birinə qarşı amansız mübarizəsində "Qarabağ kartı"ndan istifadəsi öz yerində, bundan da acı reallıq belədir ki, erməni toplumunun özü bütövlükdə Azərbaycanla ədalətli sülhə hazır deyil, problemə yanaşmada ən radikal mövqə tutmaqda davam edir.

Bunun bir günahı da Ermənistanı idarə edənlərin, - Ter-Petrosyan xaric, - sərt həqiqəti illər uzununu öz xalqından gizlətməsi, erməni toplumunun xülyalarla yaşamasına əsas və rəvac verməsidir. Halbuki Dağlıq Qarabağın nə rəsmən Ermənistanla birləşdirilməyəcəyi, nə də müstəqil dövlət kimi dünya tərəfindən tanınmayacağı çoxdan məlumdur. Bu iki variantdan hansısa biri baş versəydi, 26 ildə baş verər, BMT-nin də Dağlıq Qarabağa dair məlum qətnamələri ləğv edilərdi.

Təəssüf ki, Ermənistanın yeni inqilabçı rəhbəri də özünün legitimliyi və yüksək reytingindən istifadə edib gerçəyi öz toplumuna təcridən anlatmaq, onu mifə yox, real sülhə hazırlamaq əvəzinə, sələfləri kimi (Ter-Petrosyan xaric), həmin toplumun Qarabağla bağlı ifrat mövqeyinin və xəstə təfəkkürünün əsirinə çevrilib.

Bu mənada Paşinyanın hansı ağır yükün altına girməsini fərq etməsi təbiidir. Odur ki, erməni baş nazir manevr

edir, vaxt uzatmağa çalışır. Ancaq bunun da bir sonu gələcək və Qarabağla bağlı Nikol mübarizəsində "Qarabağ kartı"ndan istifadəsi öz yerində, bundan da acı reallıq belədir ki, erməni toplumunun özü bütövlükdə Azərbaycanla ədalətli sülhə hazır deyil, problemə yanaşmada ən radikal mövqə tutmaqda davam edir.

"Paşinyanın Qarabağ danışıqlarında şəxsən iştirakı onun üçün siyasi fiasko ilə nəticələne bilər. Bu səbəbə ona elə bir adam lazımdır ki, qəbul olunan qərarlara görə məsuliyyəti onun üzərinə qoya bilsin". "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə bu fikir erməni siyasi şərhçi Mamikon Babayanın "Vestnik Kavkaza" portalında Dağlıq Qarabağ danışıqlarının perspektivinə həs olunmuş təhlili məqaləsindən yer alıb.

Erməni təhlilçinin sözlərinə görə, qondarma Dağlıq Qarabağ hakimiyyətinin nümayəndələri "Qarabağ klanı"nın silahdaşları olduğu üçün Paşinyandan ötrü etibarlı adamlar deyillər: "Ermənistanın indiki prezidenti Armen Sərkisyan da diplomatik praktikada böyük təcrübəyə malik olmasına rəğmən, etibarlı deyil. Paşinyan ona rəğbət bəsləmir və onların siyasi münasibətlərini tərəfdaş münasibətlər adlandırmaq olmaz. Baş nazir təcrübəli, nüfuzlu siyasətçinin dəstəyinə

ehtiyac duyur. Və bu rola ən ideal namizəd kimi sabiq prezident Levon Ter-Petrosyan uyğun gələ bilər - kiminlə ki, Paşinyanın etibarlı əlaqələri hələ də qalır".

Müəllifə görə, Ter-Petrosyan baş nazirə əla uyğun gəlir: "Məsələ ondadır ki, o, Paşinyandan az populyardır, o ki ola Armen Sərkisyan. Erməni prezident Beynəlxalq Respublika İnstitutunun (İRİ, ABS) keçirdiyi son rəy sorğusuna görə, populyarlıq baxımından Paşinyanı üstələyib. Ter-Petrosyan, üstəlik, Azərbaycan tərəfində nüfuz və Qarabağ nizamlanması üçün bütün zəruri nıçaqlara malikdir. Ancaq Ermənistanın mövcud konstitusiyasına görə, prezident xarici siyasətlə məşğul ola, o cümlədən Qarabağ nizamlanmasına dair qərarlar qəbul edə bilməz. Ona görə də parlamentdə konstitusiyaya zəruri dəyişikliyin edilməsi və prezidentli üsul-idarəyə keçid haqda ehtiyatlı söhbətlər təsadüfi deyil".

Lakin Babayanın fikrincə, cəmiyyətdəki ovqatı və demokratikləşmə sahəsində ümum-Avropa meyillərini nəzərə alan Paşinyan və komandası köhnə idarəçiliyə qayıdışa risk eləməz. "Bununla belə, özünəməxsus konsensus kimi onlar parlament vasitəsilə müvafiq dəyişikliklərə nail olub gələcək prezidentə (Ter-Petrosyan, Ermənistanda prezi-

denti parlament seçir və orada Paşinyan tərəfdarları üstünlükdədir - "YM") xarici siyasəti aparmaq səlahiyyəti verməyə çalışa bilərlər. Bu, Nikol Paşinyan və onun siyasi uzunömürlüüyü üçün böyük önəm daşıyır. Beləcə, baş nazir özünün təhlükəsizliyini təmin edə və erməni siyasəti üçün həlli vacib ən mühüm Qarabağ problemindən yayına bilər", - deyir məqalənin sonunda bildirilir.

Onu da qeyd edək ki, Nikol Paşinyan vaxtilə Ter-Petrosyanın rəhbəri olduğu Erməni Ümummilli Konqresinin üzvü, hətta eks-prezidentin sadıq silahdaşlarından və məfkurə ordaqlarından olub. Ter-Petrosyan özü isə Qarabağ münaqişəsinin mərhələli həllinin tərəfdarı kimi tanınır. Məhz buna görə o, 1998-ci ildə hakimiyyətdən devrilməmişdi.

Lakin indi 1998-ci il deyil. Ötən 21 ildə erməni toplumu bir daha, dönə-dönə əmin olub ki, konfliktin həlli və blokadanın götürülməsi gerçəkəndə də Ter-Petrosyanın dediyi kimi, yalnız mərhələli həll modeli əsasında mümkündür. Bu da sabiq prezidentin məşhur fikridir ki, o vaxt demişdi: "Bizə təklif ediləni indi götürməsək, vaxt gələcək, yalvaracağıq, çünki Ermənistan zəifləyəcək".

Hələ ki Azərbaycan Dağlıq Qarabağa ən yüksək muxtariyyət statusu təklif edir. Sabah bu da olmağa bilər...

İstanbul: böyük siyasətə gedən ən qısa yol

Kənan RÖVŞƏNOĞLU

İstanbulun yeni meri Əkrəm İmamoğlu iyulun 8-də bələdiyyə məclisinin toplantısını keçirib və maliyyə vəsaitini açıqlayıb. Əkrəm İmamoğlu deyib ki, bələdiyyə büdcəsindəki hazırkı mənzərə "həyəcanlı və tükürpədi" olub.

Onun sözlərinə görə, bələdiyyə xəzinəsində cəmi 7 milyon lirə pul qalıb, eyni zamanda hazırda bələdiyyənin müxtəlif şirkət və firmalara 5,8 milyard lirə borcu var. İmamoğlu bildirib ki, iyul ayı ərzində istifadə edilməli olan 980 milyon lirə həcmində vəsait o, vəzifə başına gəlməzdən öncə, bir həftənin içində xərclənib.

Qeyd edək ki, Türkiyənin "Sözcü" qəzetinin yazdığına görə, mayın 6-dan iyunun 23-dək İstanbul bələdiyyəsinə rəhbərlik edən qəyyum, yeni vali Əli Yerlikaya ciddi məsrəflərə yol verib. Belə ki, bu müddətdə İstanbul bələdiyyəsinin borcu daha 3,3 milyard lirə artıb. 1,7 milyard lirə xərclənib və 2500 yeni işçi götürülüb.

Ümumilikdə İstanbul şəhər bələdiyyəsinin hazırda ciddi borcları var. Bu barədə hələ seçkilərdən öncə də media yazırdı. İddialara görə, İstanbul Böyük Şəhər Bələdiyyəsinin (İBB) may ayının rəsmi rəqəmlərinə görə, 500-ə yaxın firmaya 26 milyard 800 milyon lira borcu var. Bunlardan 300-ü kiçik məbləğli borclardır.

Eyni zamanda İBB-nin bu ilki büdcəsi 23.8 milyard lirədir. Buna əlavə, 2,5 milyard lirə İETT (İstanbul Elektrik Tramvay və Tünel İşletmələri) və 8 milyard 501 milyon lirə həcmində İSKİ (İstanbul Su Kanalizasiya İdarəsi) büdcələri ilə birlikdə İBB-nin 2019-cu il büdcəsi 34 milyard 801 milyon lirəyə çatıb.

Bu, o deməkdir ki, hazırda İstanbul bələdiyyəsinin büdcəsinin təxminən 75 faizi qədər borcu var. Əlbəttə, Türkiyədə vergi gəlirlərinin 45 faizinin toplandığı, Avropanın ən iri şəhəri, təkcə 2018-ci ildə 13,5 milyon turist qəbul edən və Türkiyə iqtisadiyyatının böyük bir hissəsinin cəmləşdiyi şəhər üçün bu o qədər də böyük rəqəm kimi görünməyə bilər - amma əgər bu borclar və ötən iki aylıq qəyyum dövrünün "yükləmələri" olmasaydı. Belə anlaşılır ki, hakimiyyət partiyası CHP üçün İstanbul bələdiyyəsinin çətin sınağa çevirmək istəyib.

Əlbəttə, burada həm də siyasi mübarizə elementləri var. Əkrəm İmamoğlu bilir ki, bələdiyyə sədri seçilsə də, qarşıdakı 5 il ərzində həm hökumətin, həm də bələdiyyə məclisindəki "müxalifət" güclü təzyiqlə altında olacaq. Çünki hazırda İstanbul bələdiyyə məclisində 180 nəfərə yaxın AKP təmsilçisinə qarşı CHO-İYİ Partiyasının 140 nəfərə yaxın məclis üzvü var. Təbii ki, bu, o deməkdir ki, məclis İmamoğlu üzərində ciddi təzyiqlər yaradacaq. Elə bələdiyyə məclisinin iyulun 8-də keçən toplantısındakı qarşıqlıq ittihamlar bunu göstərirdi. Əkrəm İmamoğlu isə məclisdəki "müxalifət" susdurmaq üçün məclis toplantılarında canlı yayım təşkil etdirir. Bu, bir mənada AKP cəbhəsindən gələcək təzyiqləri yumşaltmağa xidmət edir. Çünki istənilən halda İstanbul bələdiyyəsində müxalifətdə olsa da, AKP hazırda Türkiyənin iqtidarıdır. Dolayısı ilə ölkədəki neqativlər həm də AKP-nin adına yazılır.

Ancaq ortada həm də siyasi mübarizə var. CHP lideri Kamal Kılıçdaroğlu ötən həftə partiya rəhbərliyi və bələdiyyə sədrləri ilə keçirilən toplantıda bu seçkilərin nəticələrinin CHP üçün növbəti seçkilərə hazırlıq mahiyyətində olduğunu dedi. K.Kılıçdaroğluna görə CHP bələdiyyələri daha yaxşı işləməklə növbəti seçkilərdə partiyanın səsinə və nüfuzunu yüksəldə bilər. Bütün fəaliyyət də məhz buna yönələcək.

Yeri gəlmişkən, hazırkı Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan da böyük siyasətə İstanbul bələdiyyəsindən gəlib. 1994-cü ildə Rifah Partiyasından İstanbul bələdiyyəsinin sədri seçilən Rəcəb Tayyib Ərdoğan bu böyük şəhərdə topladığı təcrübə və etimad sayəsində AKP-ni qurub Türkiyə siyasətinin olimpinə yüksəlib. Bu mənada İstanbulun dəyərini hər kəs bilir və bunun üçün mübarizə aparır. Əkrəm İmamoğlunun seçkilərdən əvvəl Qara dəniz sahillərinə səfəri, ötən həftə isə Samsuna dəvət olunub mükafat alması və bu zaman verdiyi bəyanatlar İstanbulun yeni merinin böyük siyasətə də iddialarının olduğunu göstərir...

Gürcüstanda bazar günü axşam müxalif və son dərəcə reytingli "Rustavi-2" telekanalında "Postskriptum" proqramı efirə çıxanda növbəti qalmaqal qopub. "Yeni Müsavat" yada salır ki, Gürcüstanda ən populyar aparıcılardan biri Georgi Qabuniya proqramda Rusiya prezidenti Vladimir Putinin ünvanına söyüş yağdırıb.

Bundan sonra nə olub? O olub ki, Gürcüstanın Rusiya ilə olduqca qəliz münasibətlərinə baxmayaraq, həm hakimiyyət, həm də müxalifət aparcının davranışını yolverilməz sayıb. Telekanalın binası yanında

akaşvilini bəyənmədilər, neçə nazirlər, baş nazirlər dəyişib. Amma yenə avaraçılıqdan hər şeyə etiraz edirlər. Deyəsən, onlarda demokratiyaya keçidin oturması dövrü çox uzandı".

Vəkil Əsəbəli Mustafayev qəzetimizə bildirdi ki, Putinin gürcü jurnalisti məhkəməyə vermək hüququ var. Hüquqşünasının dediyinə görə, ilk növbədə Putinin vəkilləri Gürcüstan məhkəməsində iddia qaldırmalıdır: "Vəkilləri Gürcüstanda müvafiq instansiyaların keçəndən sonra Avropa Məhkəməsinə üz tuta bilərlər. Amma

Putin onu təhqir edən gürcü jurnalistdən qisas ala bilər

Hikmət Hacızadə: "Gürcüstanda demokratiyaya keçid dövrü çox uzandı"

Əsəbəli Mustafayev: "Avropa Məhkəməsi Gürcüstanın Putinə kompensasiya ödəməsi haqda qərar çıxara bilər"

mitinq keçirilib. Gürcüstanın baş naziri Mamuka Baxtadze bildirib: "Rustavi 2"nin efirində gördüyümüz fitnəkarlığın hiddət doğuran təzahürü və ölkəni qarşıdarmaq cəhdindən savayı bir şey deyil. Bu, qətiyyətlə qəbul ediləməzdir".

Gürcüstan prezidenti Salome Zurbəşvili özünün facebook səhifəsində yazıb: "Vətənsəvrilik nəşə başqa bir şeydir və ölkə maraqlarının qorunması təcavüz, qarşıqlıq və iğtişaşlarla baş vermir... Telesirkətlərdən birinin aparcısı tərəfindən qonşu dövlətin başçısının ünvanına fitnəkar və alqaldıcı təminatları pisləyirəm. O, Gürcüstan üçün qəbul ediləməz olan özüne rəva bilib. Bu, Gürcüstanın maraqlarına ziyan vurur".

PolitRUS ekspert-analitik şəbəkəsinin təsisçisi Vitali Arkov hesab edir ki, Putinə qarşı efirdə səsləndirilən təhqirlər Kremlin sert reaksiyasına hesablanan öncədən planlaşdırılmış provokasiya olub: "Bu, çətin ki, Georgi Qabuniyanın ekspromtu olsun. Belə ki, özünün çirkin bəyanatını o, sözbəşöz qarşısında duran nout-

bukundan səsləndirirdi. Bu bəbəri sözlərin Qabuniyanın özünün əvvəlcədən hazırlaması, yoxsa kiminsə hazırladığı məqaləni oxuması artıq elə də vacib deyil. Media bombası onu hazırlayanların hesab etdiyi kimi partladı".

Azərbaycanın Rusiyada səfiri olmuş politoloq Hikmət Hacızadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, gürcü jurnalistin Putini söyməsini provokasiya hesab etmir. Onun fikrincə, Qabuniya mədəniyyətsizlik edib: "İstənilən halda təqdir olunmalı hal deyil. Efirdən söyüşü pisləyirəm. Və Putinin imkanı var ki, ondan qisas alsın. Mütəəq deyil ki, dərhal təlimat versin. Bu hadisə unudula bilər, bir il sonra çəçenlərin və ya kaşfiyyatın əli ilə jurnalistə pislik etməsi istisna deyil. Amma mən bütövlükdə emosionallığın əleyhinəyəm. Gürcüstan bu gün efiyriyadadır".

H.Hacızadənin sözlərinə görə, Gürcüstanda bu il belə efiyrik hal deyil: "Geçənlər döydülər, sonra ərəb və türk turistlərlə dava saldılar, ardınca bizimlə mədəd üstündə mənasız mübahisəyə girdilər, aksiya elədilər.

Bu da Azərbaycanda pis qarşılandı. Çünki gürcülərin bu regionda yeganə dostu Azərbaycandır. İndi də bu hadisələr başlayıb. Bütün ölkə efiyrik haldadır. Nə hadisə baş verirsə, kortəbii şəkildə etiraz aksiyaları ilə reaksiya verirlər. Düzdür, süstükdən, siyasi ölümə qışqırmaq lazımdır. Amma küçə etirazlarının da bir ifadə forması var".

Politoloq ölkənin sakitləşməsinin bir adəmdən asılı olmadığını düşünür: "Ölkədə sosial vəziyyət dəyişməlidir. Gürcülər kim iqtidara gəlsə, qışqıraqlar. Sa-

sübut etsələr ki, Gürcüstan məhkəməsi bu işə baxmayacaq, səmərəsi yoxdur. İndi də bu hadisələr başlayıb. Bütün ölkə efiyrik haldadır. Nə hadisə baş verirsə, kortəbii şəkildə etiraz aksiyaları ilə reaksiya verirlər. Düzdür, süstükdən, siyasi ölümə qışqırmaq lazımdır. Amma küçə etirazlarının da bir ifadə forması var".

Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"

"Ermənilər inad etsə, Bakının başqa çıxış yolu qalmayacaq" - rus ekspert

Tanıdığı rusiyalı jurnalist və ictimai xadim Maksim Şevçenko Media.az-a müsahibəsində bəyan edib ki, Rusiya siyasətinin Cənubi Qafqazda problemləri var. Onun sözlərinə görə, Rusiya xalqlarla işləmir, Rusiya elitası geosiyasi oyunlar oynayır və Cənubi Qafqazı qəbul etmir.

"Bu, Rusiya siyasətinin postsovet məkanında əsas səhvdir. Məsələn, Bidzina İvanişvili Gürcüstanı faktiki olaraq nəzarət götürəndə Moskvadakı elita düşündü ki, "artıq hər şey yaxşıdır". Lakin xalqın mentaliteti, şüuru var. Robert Koçəryan, Qaqiq Tsarukyan və digərləri Ermənistan nəzarət edəndə də onlar əmin idilər", - deyir o qeyd edib.

"İstərdim ki, Azərbaycan və Ermənistan xalqları ümumi dil tapsınlar. Azərbaycanlılar Şəki, Qarabağ xanlıqlarının, Naxçıvanın varisləridir. Aleksandr Düma şairə Natəvana heyran olmuşdu. Moskva bunu görmür, anlamır,

Maksim Şevçenko

bilmir" - Şevçenko deyib.

M.Şevçenko Qərbin Cənubi Qafqazın işlərinə fəal müdaxiləsini istisna etmir: "Amerikalılar qrant proqramları yaradır, gəncləri təhsilə dəvət edirlər. Bəs Moskva və Peterburqa kim dəvət edir?"

- Cənubi Qafqazda vəziyyətin gərginləşməsi barədə nə düşünür-

sünüz? Təmas xəttində hərbiçilər həlak olurlar. Mühəribənin yaxınlaşdığını hiss edirsinizmi?

- Fikirimcə, mühəribə yaxınlaşır. Lakin mən İrana böyük mühəribəni nəzərdə tuturam. Bu mühəribə ABŞ-da prezident seçkilərindən sonra başlaya bilər. Aydırdı ki, Azərbaycan öz ərazisindən İrana zərbə endirməyə imkan verməyə-

cək. İrənin şimal vilayətlərində azərbaycanlıların üstünlük təşkil etdiyini xatırlamaq kifayət edir. Deməli, Ermənistanın ərazisi lazımdır, lakin ermənilər də İrana bağlıdırlar. Ermənistan və Azərbaycana gəlincə, burada hər şey mənim üçün ayındır. Ermənilər Qarabağın hüduqlarından kənarda işğal edilmiş rayonları azad etməlidirlər. Bu, həttə müzakirə ediləməyən birinci məqəmdir. Bu müddətdə bir çox sənədlərdə, görüşlərdə, forumlarda təsdiq olunub. Rayonları azad edilmiş sülh nizamnaməsinin başlanğıcı olacaq. Bu, niyə baş vermirdi? Mənim üçün anlaşılacaq deyil. Bəli, Ermənistan hansısa zəmanətlər istəyir, öz qoşunlarını çıxardıqdan sonra Azərbaycan Ordusunun hücum etməsindən qorxur. Lakin problemə kompleks yanaşmaq lazımdır. Rayonların azad edilməsi ilk addımdır. İkinci addım azərbaycanlı qaçqınların və onların ailələrinin bütün azad edilmiş rayonlara və Qarabağa qayıtmasıdır. Sonra isə Qarabağın statusu üzrə referendum keçirilməlidir.

Qarabağ niyə Cənubi Qafqazın işveçresinə çevrilməsi? Azərbaycan, Ermənistan, Gürcüstan və Türkiyə arasında iqtisadi əlaqələr regionda vəziyyəti yaxşı mənada kökündən dəyişə bilər. Mən heç bir mühəribə istəməzdim. Lakin ermənilər inad göstərsələr, Azərbaycanın digər seçimi qalmaya bilər.

Bakıda hələ də əmək bazarları fəaliyyət göstərir. Onlar özləri üçün iş yerləri açan adamlardan ibarətdirlər. Kimisi qaynaqçdır, kimisi fəhlədir, kimisi kondisioner ustasıdır... Hər gün yay-qış bilmədən, istidə, soyuqda körpülərin altında saatlarla dayanıb müştəri gözləyirlər ki, çörək pulu qazansınlar.

Elə ki bir maşın dayanır, üzünə şığıyıb "O olmasın, bu olsun" filminde "Məşədi İbad"ın üstünə yüyürən hamballar kimi öz xidmətlərini təklif edirlər. Özlərinin dediyi kimi, "evə çörək aparmaq lazımdır".

Son dövrlər daha çox "Çermet" körpüsünün altında, Əhməd Rəcəbli ilə Ziya Bünyadov prospekti kəsişməsində və Bakıxanov qəsəbəsində, Sabunçu Rayon Məhkəməsinin yaxınlığında "əmək bazarları"na rast gəlmək olur. Rəngsazlar, elektriklər, par-

Bu yoldan hər gün AA seriyalı xidməti maşınlar keçir. Naziri, deputatı, icra başçıları hər keçəndə bu körpünün altındaki adamları görürlər.

Biri fikirləşmir ki, bu adamlar nə çəkirlər. Heç olmasa bizi bir zavoda işə düzəltsinlər, ortabab maaş alaqlar, - deyər əmək bazarının sakinlərindən biri şikayətlənir.

Onların əksəriyyəti bölgə-

dövlət proqramları qəbul edilir, mexanizmlər yaradılır. Bu məsələnin həlli istiqamətlərindən biri əmək bazarı ilə bağlıdır.

Bizdə bu sahədə qeyri-rəsmi məşğulluq yüksək səviyyədədir. İqtisadi fəal əhalinin 5 milyon nəfərinin məşğul olduğu deyilir.

Lakin muzzdu, ödənişli işə cəlb olunanların sayı elektron

"qul bazarı" qoyublar. Qul bazarında insanın özü əmtəə kimi satışa çıxanılır. Bu bazarlarda isə insanlar öz əməklərini satışa çıxarırlar.

Məsələnin pis tərəfi bu işin kortebii təşkil edilməsidir. Şəhərin müxtəlif yerlərində, körpülərin altında əməyini satışa çıxaranlar üçün heç bir şərait yoxdur.

Onlar üçün nə sanitariya qov-

Bakının 1 əsrlik əmək bazarları - reportaj

Onlar yay-qış bilmədən, hər gün körpülərin altında saatlarla dayanıb müştəri gözləyirlər ki, çörək pulu qazansınlar...

ketçilər, bənnalar, kimlər, kimlər burada müştəri gözləyir.

Əslində bizdə əmək bazarları həmişə olub. XX əsrin əvvəllərində neftlə zəngin Azərbaycanın hambal bazarları, qulxanaları var imiş.

İndi XXI əsrin ilk 20 ili geridə qalmaq üzrə olsa da, Bakının dörd bir yanında əmək bazarları görmək olar: "Xalqlar Dostluğu" körpüsünün altında, Zabratda, Bakıxanovda...

"Bizimki zülmüdür e, zülm. Hər gün səhərdən axşama kimi gəl dayan burada, gözlə ki, biri "Leksus"da yaxınlaşacaq, səni aparıb bağında, villasında işlədəcək", - deyər "qul bazarı"nın sakinlərindən biri danışır.

Digəri isə çəkiliş aparmağımızı qınayır: "Əşi, siz yazanda guya nə olur ki?! Bu camaata iş yerləri açmaq lazımdır.

lərdən iş dalınca Bakıya axın edənlərdir. Rəsmi statistikaya görə, Azərbaycanda iqtisadi inkişaf nəticəsində işsizlik və yoxsulluq 5 faiz həddinə salınıb. Müstəqil ekspertlər isə bu rəqəmin daha böyük olduğunu bildiriblər.

Ekspertlərin sözlərinə görə, işsizliyin səviyyəsinin ölçülməsi üzrə alternativ məlumat yoxdur. Amma ölkədə qeyri-rəsmi məşğulluğun miqyasının həddən artıq böyük olduğunu deyilir.

Bir müddət əvvəl Vətəndaşların Əmək Hüquqlarını Müdafiə Liqasının sədri Sahib Məmmədov bazarları ləğv etməyə imkan verən alternativlərin yaradılmasını təklif etmişdi. Onun sözlərinə görə, həmin şəxslər üçün minimum xərcə yeni məkanlar yaradıla bilər.

"Nəçə illərdir kölgə iqtisadiyyatının ləğvi istiqamətində

informasiya sistemində 1 milyon 300 mindir. Təxminən bir pensiyaçıya bir işləyən düşür.

Bir neçə yüz min nəfər də mülki müqavilə ilə işləyir. Təxminən 3 milyon 200 min civarındakı məşğul insanlar qeyri-formal sektor və ya kölgə iqtisadiyyatındadır.

Onlar ödənişli əmək fəaliyyəti göstərsə də, əmək müqavilələri yoxdur, ya özünüməşğuldur, ya da ailə-fərmer təsərrüfatındadır.

Kölgə iqtisadiyyatı ilə bağlı yüksək dairələrdə müzakirələr gedir. Vətəndaş cəmiyyəti olaraq biz də bu problemi aradan qaldırmaq üçün təkliflər hazırlamışıq. Onlardan biri kortebii əmək bazarları ilə bağlıdır.

"Yanlış olaraq onların adını 'qul bazarı' qoyublar, bu bazarlarda insanlar özünü yox, əməklərini satışa çıxarırlar"

Yanlış olaraq onların adını

saqlar, nə çay içmək, yemək yemək, nə də yağışda daldalanmaq üçün yer var. Həmçinin müxtəlif orqanların onları incitməsi, qanunsuz olaraq pul alması ilə bağlı məlumatlar eşidirik.

Təklif edirik ki, minimal infrastrukturla şəhərin müxtəlif ərazilərində dövlət hesabına müəyyən yerlər yaradılsın. Bu ərazilərdə qeyd etdiyim həmin şərait yaradıla bilər".

Həmçinin belə iddialar da var ki, əmək bazarında dayanmalar istəsələr hansısa tikinti şirkətində daimi fəhləliklə, ustalıqla məşğul ola bilərlər. Amma onların iş prinsipi fərqlidir: günü 15-20 manata daimi fəhləlik etməkdənsə, 2-3 gündən bir 1-2 saat işləyib, 50-100 manat zəhmət-haqqı alırlar.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"
Fotolar müəllifindir

Qaz olmaq istəmirik

Sevinc TELMANQIZI

Yay fəslə girəndən elə gün olmur ki, ölkədəki turizm obyektlərindəki ağılaşmaz kələklər barədə xəbər oxumaq. Zalım uşağı elə bil bir-biri ilə bəhsə giriblər. Kim daha absurd xidmət göstərə, düşük saytlar demiş, "yandır-yaxan" qiymətlər müəyyənləşdirə bilər? Bir-iki həftə öncə 4 yumurtalı səhər yeməyinə görə 10 manat qiymət qoyulan istirahət mərkəzi barədə səs-küy qopdu. Mərkəzdən dərhal açıqlama gəldi ki, bəs bir nəfərlik səhər yeməyinin (açıq bufet) məbləği 10 manatdır, amma müştəri təkə yumurta yeyib, bizim suçumuz nə? Kənardan baxanda bəlkə də normal görünə bilər. Amma kənardan baxanda... Sizə yerli istirahət mərkəzlərindəki açıq bufetləri görə biri kimi deyirəm: bəzən bu yerlərdə yeməyə yumurtadan başqa heç nə tapmırsan. Türkiyədə, Avropada gördüyümüz açıq bufetdən əsər-əlamət olmur. Hər boşqabda bir az povidla, xiyar-pomidor, göy-göyörti, qablaşdırılmış yağ-pendir... Maliyyəsi 2 manat olmayan bir səhər yeməyini sənə 10 manata sırıyanda baxından çıxan tüstü ilə yay günəşinin istisi eyni effektə olur.

Dünən birini də Xızı rayonundakı başqa bir istirahət mərkəzi barədə oxudum. Mərkəzə girəndə ailədən 100 manat depozit tələb ediblər. Sonradan isə məlum olub ki, sən demə, ümumiyyətlə, obyektə girib, "salam" vermək də pullu imiş. 4 nəfərlik ailə mərkəzə girib, qiymətlərlə maraqlanıblar, uşaqlar da oranın zooparkındakı heyvanlara baxıblar. Ailədən nə az, nə çox, düz 30 manat pul alıblar ki, bəs bizim mərkəzin oksigenini udmusunuz. 100 manatlıq depozitin 70 manatını da qaytarıb, "yaxşı yol" deyiblər (indi bildiz, depozit niyə lazım imiş?-müə.) Lətifə kimi...

Ən dəhşətisini mən yazım. O gün internetdə qarşıma çıxdı. Qəbələdə bir hotel çəkinin azaldılması üçün Metabolik Optimallaşdırıcı 14 gecəlik Anri Şeno Proqramı təklif edir. Bir nəfər üçün qiymət 7600 avro. Özü də avro ilə. Sonra sadalayblar proqrama nə daxil olduğunu: metabolizmanı yaxşılaşdırmaq, orqanizmin enerji səviyyəsini yüksəltmək və sair və ilaxır... Adam, sadəcə şoka girir: öz ölkənin sərhədləri daxilində 2 həftə arqlamaq üçün niyə 13 min manat ödəməli-sən? Məntiq nədir?

Hələ bu birini yazım. Azərbaycanda fəaliyyət göstərən turizm şirkətlərindən biri Bakıdan Qəbələ və Quba rayonlarına helikopterlə səfərlər təşkil edir. Tur müddəti 5 saat 25 dəqiqə olacaq. Bunun 1 saat 25 dəqiqəsi havada - helikopterlə gəzinti olacaq. Qəbələ və Qubada səfər iştirakçılarına günorta yeməyi (assorti kabablar, müxtəlif növ salatlar, qarnirlər və soklar, sular, kompotlar) təklif olunacaq.

Məlumatda həmçinin bildirilir ki, sifarişlər 10 gün əvvəldən edilməlidir. 12 nəfərlik "Agusta Westland AW-139" helikopterində baş tutacaq turlarda 1 nəfər üçün qiymət 1100 manat təşkil edir. İstəkdən asılı olaraq proqramda və yemək çeşidlərində dəyişiklik edilə bilər. Qiymət isə yaşıdan asılı olmayaraq hər kəs üçün eynidir. Zarafat etməm, gerçək məlumatlardır, internetdə axtarın, qarşınıza çıxacaq.

Daha bir elanı da diqqətinizə çatdırım, siyahını yekunlaşdırmaq: "Əgər siz özünüzlü oqlarx kimi hiss etmək istəyirsinizsə və yaxşı pulunuz varsa, o zaman 3200 manat ödəyib Qubaya 5 günlük turpaket ala bilərsiniz.

3200 Azn ödəməklə siz 5 gün "Hummer H2" (limuzin)de gəzəcək, gündə altı dəfə qidalanıb, beş ulduzlu hotelde gecələyəcəksiniz (VIP). Bundan başqa, qiymətə qolf oyunu, tennis və futbol meydanlarından istifadə, SPA (cakuzi, hovuz, sauna, masaj), bouling və atıcılıq daxildir".

Bu yazdıqlarımın hər biri Azərbaycanda baş verib. Siyahılar, elanlar hamısı doğma saytlarımızda yer alıb. Mayamıd, cənnət adalarındakı tətillər elanları deyil. Dərd də orasıdır ki, lap elə bu məkanlara gələndə də turizmin anasının necə ağıladığına şahid olursan. Turizmin "t"sindən xəbər olmur çoxlarının. Ofisiyentlər müştəriyə "day-day", "ağsaqqal", "bibi" deyər müraciət edir, menyuda "tikə-lülə-basdırma" tritosundan və sadəcə başqa bir şey tapa bilmirsən. Kotteclərdə elementar hotel normativlərinə əməl olunmur və sair və ilaxır. Anlamırsan ki, ölkənin turizm üzrə mütəxəssis yetişdirən universitetlərində kimlər oxuyur? Bu məzunlar iş üçün hara müraciət edirlər? Niyə bu xarabada turistlə normal danışan, ona normal xidmət göstərən kadr yoxdur? Sən döşək ağının dəyişdirilməsi üçün illah da dava etməli olduğun bir istirahət mərkəzində hansı zövqdən danışa bilirsən? Adama 4 nəfərlik ailə üçün təqdim etdiyi otağın əslində 3 nəfər üçün uyğun olduğunu deyirsən. Yataqların sayı (bəzən açıqlı-qapanan divanı 2 nəfər üçün təklif edirlər) 3 nəfərlik olanda şedevr bir təklif gəlir: bibi, əlavə çarpayı (açılıb-qapanan yataq) verə bilirik. Amma sutkası 10 manata. Bax, belə unikal turizm xidmətləri olan ölkədə yaşayırsın.

Sonra da deyirsən ki, insanlar niyə dünyanın təyyarə xərcini ödəyib Türkiyəyə, 10 saat maşınla Tiflisə istirahətə gedirlər? Niyə? Yuxarıda yazdıqlarımı bir də, amma diqqətlə oxuyun, anlayacaqsız: bizə yolunacaq qaz kimi baxırlar, bizsə qaz olmaq istəmirik.

Bakının avtobus probleminin həlli istiqamətində Bakı Nəqliyyat Agentliyi tərəfindən iş aparılma da, nöqsanlar kifayət qədərdir. Xüsusilə də yay aylarında sənişinləri narahat edən məsələ köhnə avtobuslarda yaşadıkları havasızlıqdır.

Doğrudur, ölkəyə yeni avtobuslar gətirilir. Lakin bu avtobuslar əsasən şəhərin mərkəzi küçələrindən keçən marşrut xətlərinə verilir. Bakı kəndlərinə və qəsəbələrinə hərəkət edən avtobuslar isə sınıq-salxaq halda, üfunət qoxuyur. Bu avtobuslara yay aylarında istidən, qış aylarında isə palçıqdan, soyuqdan minmək olmur.

Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a müraciət edən sənişinlər təklif ediblər ki, avtobuslarda kondisioner sistemi qura bilmərsə, o zaman gediş haqları aşağı salınsın. Sənişinlər söyləyirlər ki, son illərdə qiymətlər qaldırılsa da, sənişindəşmanın keyfiyyətində əsaslı dəyişiklik hiss olunmur. Hələ də şəhərin küçələrində köhnə avtobuslar şütüyür. Eyni zamanda interval da düzgün təyin olunmadığı üçün xəttə buraxılan avtobusların sayı sənişin sıxlığına adekvat olmur. Nəticədə xüsusilə də günün pik saatlarında avtobus ictimai nəqliyyatında çətin anlar yaşanır.

Nəqliyyat eksperti Elmədin Muradlı "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, sənişinlər əslində maraqlı təklif irəli sürürlər: "Doğrudan da vətəndaşların yanaşması məntiqlidir və izah

"Kondisionersiz avtobuslara niyə 30 qəpik verək?..."

paytaxt sənişinlərindən haqlı tələb-təklif

Ekspert: "Küçələrdə hələ də Ziya Məmmədovun dövründən qalma tör-töküntü avtobuslar hərəkət edir"

da var. Əgər biz hansısa xidmətin qarşılığında pul ödəyirik, bu, normala uyğun şəkildə olmalıdır. Yeni tələblərə əməl edilməlidir. Necə ki, biz təyyarəyə bilet alan zaman orada yazılır ki, filan xidmətlər də göstərilir. Avtobusların hamısında isə bir qiymət nəzərdə

tutulur. Bu qiymətlər müəyyənləşəndə yazılıb ki, sənişindəşma xidmətinə görə, şəhəriçi qiymət budur. Sənişindəşmanın tələblərinə aid də Nazirlər Kabinetinin müxtəlif sənədləri orada yazılır ki, filan xidmətlər də göstərilir. Avtobusların hamısında isə bir qiymət nəzərdə

olması, sürücünün kobud davranmaması, interval və digər bu kimi məqamlar var. Lakin yollarda görürük ki, Ziya Məmmədovun dövründən qalan tör-töküntü avtobuslar hələ də küçələrdə hərəkət edir. Dövlət tərəfindən vəsait ayrılıb və 300 avtobusun ölkəyə gətirilməsi nəzərdə tutulub. Belə bir fonda artıq özəl şirkətlər də özlərini düzlətməyə başlayıblar. Diqqət etsək görürük ki, son aylarda bir çox özəl daşıyıcı şirkət də yeni avtobuslar gətirib. Çünki onlar da dərk edirlər ki, dövlət öz avtobuslarını xəttə buraxırsa, gələcəkdə onlar sıradan çıxacaqlar. Qoyulan tələblərə cavab vermirlərsə, sıradan çıxmağa məhkumdurlar".

Ekspert bildirib ki, qiymətlər müəyyənləşən zaman avtobusların vəziyyəti də nəzərə alınmalıdır: "Tarif Şurası qiyməti hesablayan zaman məsəfəni nəzərdə tutur. Düşünürəm ki, qiymətlər müəyyənləşən zaman avtobusun vəziyyətinin də nəzərə alınması real görünür. Ancaq vətəndaşlar haqlı irad bildirirlərsə, şirkətlər bundan dərs almalıdır. Anlamalıdır ki, vəziyyətləri nə qədər acınacaqlıdır ki, sənişin 30 qəpiyi belə onun avtobusuna layiq bilmir. Bəlkə bundan utanıb, avtobuslarını qaydasına salarlar. Avtobuslar da deyim ki, ucuz başa gəlmir. Əvvəllər öyrəşmişdik ki, aylıq pullarını verib, salonundan asfalt görünən avtobusları belə işlədə bilirlər. Artıq görürük ki, pul götürən də yoxdur. Ona görə də zamanla tələblərə uyğun olan avtobuslar qalıb işləyəcəklər. Qalanları isə sıradan çıxacaq".

Hüquqşünas Əsəbəli Mustafayev "Yeni Müsavat"a bildi-

rib ki, əslində bu nüans sənişinlərin hüquqlarının pozulmasıdır: "Təbii ki, sənişin pul verirsə, normal xidmət göstərilməlidir. Hər bir daşıma şirkətinin sahibləri var. Görünür ki, müvafiq orqanlar bu məsələdə boşluğa yer verirlər. Söhbət Bakı Nəqliyyat Agentliyi, icra hakimiyyətləri, bələdiyyələrdən gedir. Bu qurumlar məsələyə müdaxilə edib, qayda yaratmalıdırlar. Məşinin özünün markasından, xidmətin formasından asılı olaraq qiymətlər olmalıdır. Bu məsələdə sənişinlər tamamilə haqlıdır. Baxırıq ki, avtobuslar var ki, oturmağa yeri yoxdur. Yeni oturaçaqlar yararsız vəziyyətdədir. Həmçinin nə qışda içərişi qızdırılır, nə də yayda soyudulmur. Ancaq qiymətləri digəri ilə eynidir. Köhnə maşınla təzə maşının arasında qiymət fərqi olmadığı üçün şirkətlərdə də maraqlıdır. Onlar da keyfiyyəti artırmağı düşünmürlər. Ona görə də qurumlar bu işlə ciddi şəkildə məşğul olmalı, reydlər keçirməli, Tarif Şurasına da təkliflər verməlidirlər. Çünki hazırda qiymət qoymada problem var. Bunu qaydasına salmaq lazımdır. Belə olarsa, insanların da hüquqları qorunmuş olar".

Əli RAİS, "Yeni Müsavat"

Masallıda qətləkim kimi qəza: 8 nəfər həlak oldu, 2-si körpə

Sağ qalan sürücü: "Sürətim normal idi, yuxulu deyildim";

Rəsmi qurum: "Onun haqqında polisə dəfələrlə şikayət edilib"

Dünən səhər Ələt-Astara magistral yolunun Hüseyinhacılı kəndi ərazisindən keçən hissəsində "KamAZ" markalı yük maşını "Mercedes Vito" markalı mikroavtobusla toqquşub. Hadisə nəticəsində biri körpə, 2-si azyaşlı, 1-i qadın və 4-ü kişi olmaqla 8 nəfər ölüb.

Dəhşətli qəzada ölənlərin adları: 1983-cü il təvəllüdü Rzaev Əsgər Yaqub oğlu, onun azyaşlı övladları - 2002-ci il təvəllüdü Rzaev Hikmət Əsgər oğlu, 2008-ci il təvəllüdü Rzaev Azər Əsgər oğlu; iki qardaş - 2002-ci il təvəllüdü Tağıyev Əli-zahir Atalı oğlu, Tağıyev Rəşad Atalı oğlu, 2016-cı il təvəllüdü Rıfullayev Ayxan Natiq oğlu, 1996-cı il təvəllüdü Məmmədova Gültac Ələkbər qızı, onun qardaşı - 1997-ci il təvəllüdü Məmmədov Elgün Ələkbər oğlu.

Ağır qəzada xəsarət alan iki nəfər isə 1995-ci il təvəllüdü Tağıyeva Miranə Atalı qızı və

1985-ci il təvəllüdü Rzaevə Ruhiyyə Əkbər qızıdır. Hər iki şəxsin vəziyyətinin yaxşı olduğu bildirilir. Hadisə ilə bağlı cinayət işi açılıb.

8 nəfərin öldüyü avtomobilin sürücüsü hadisənin necə baş verdiyini açıqlayıb. 99 LH 458 nömrəli "Mercedes" markalı avtomobilin sürücüsü, Lerik rayon sakini Nizami Mustafayev deyib ki, yanında oturan sənişinə balıq vermək istəyərkən yoldan diqqəti yayınıb və idarəetməni itirib: "Sürətim normal idi. Yolda nə sürət qoyulubsa o idi, saatda 100-120 ilə gedirdim. Yuxulu deyildim. Bakıdan səhər saat 6-nın yarısı çıxmışam, 8 sənişin götürmüşdüm. Bakı-Lerik arası sənişin daşıyıram".

"Yol qəzası törədən sürücü Nizami Mustafayev qeyri-leqal sənişindəşımaya ilə məşğul olub. Və yol hərəkəti qaydalarını kobud şəkildə pozduğuna, qeyri-leqal sənişindəşımaya ilə məş-

ğul olduğuna dair bərsində dəfələrlə polisə şikayət edilib". Bunu isə Dövlət Avtomobil Nəqliyyatı Xidmətinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Nuridə Allahyarova virtualaz.org-a bildirib.

N.Allahverdiyeva deyib ki, Bakı Beynəlxalq Avtovağzaldan kənarında sənişin daşıma ilə məşğul olan Nizami Mustafayevin bərsində Dövlət Yol Polisi tərəfindən dəfələrlə cəza tədbiri də görülmüş. Amma buna baxmayaraq, sürücü qeyri-qanuni fəaliyyətini davam etdirib. Onun sözlərinə görə, Dövlət Avtomobil Nəqliyyatı Xidməti qanuni daşı-

malarla bağlı məsul qurumdur, qurumun qeyri-qanuni daşımaqlarla bağlı hər hansı qanunvericilikdə nəzərdə tutulan cəza tədbiri görmək ixtiyarı yoxdur. Amma dəfələrlə DYP-yə qanunsuz fəaliyyət göstərən daşıyıcılarla bağlı məlumat verilib.

"Dəfələrlə Dövlət Yol Polisi ilə birgə yay mövsümü gələndən xüsusilə gücləndirilmiş rejimdə regionlarda iş görmüşük. Sənişinlərə də dəfələrlə deyilib ki, avtovağzaldan kənarında sənişin daşıma fəaliyyəti göstərən nəqliyyat vasitələrinə minməsinlər. Təəssüflər olsun ki, bu cür "Vi-

to"ları qeyri-qanuni daşımalara icra edən daşıyıcılar gətirirlər və onlarda guya öz yaxınlarını daşıdıqlarını iddia edirlər. Belə sürücüləri haradasa saxladıqda sənişinlər də eyni ailədən nümayəndələr olduqlarını bildirirlər. Yeni sənişindəşımaya olduğunu heç sənişinlər özləri də etiraf etmirlər. Polisə bu halların qarşısını almaq üçün mütəmadi olaraq müraciətlər olunur", - nazirlik rəsmisi deyib.

N. Allahyarova qeyd edib ki, Dövlət Avtomobil Nəqliyyatı Xidməti reydlər keçirə bilmir, amma monitorinqlər keçirərkən uyğun fərqlənmə nişanı əldə etməyən, sənişindəşımaya üçün qanuni tələblərə cavab verməyən avtoheç sənişinlər vasitəsilə sənişin daşıyan sürücü ilə bağlı aidiyyəti qurumlar qarşısında məsələ qaldırılır.

İyun ayında körpələrə 14 yeni ad qoyulub

Bu ilin iyun ayı ərzində Azərbaycanda körpələrə qoyulan yeni adlar məlum olub. Nazirlər Kabineti yanında Terminologiya Komissiyasının sədr müavini, professor Sayal Sadıqova "Report"a açıqlamasında bildirib ki, komissiyanın nəzdində yaradılmış Adlar və Soyadlar üzrə Xüsusi Komissiyaya Ədliyyə Nazirliyinin qeydiyyat şöbələrindən ötən ay üzrə daxil olan adlar arasında 14-ü yeni-dir.

Onun sözlərinə görə, yeni adların hamısına müsbət cavab verilib və körpələrə qoyulmasına etiraz edilməyib. Valideynlər tərəfindən körpələrə qoyulan bu adlar Nazirlər Kabineti yanında Terminologiya Komissiyasının nəzdində yaradılmış Adlar və Soyadlar üzrə Xüsusi Komissiyaya Ədliyyə Nazirliyinin qeydiyyat şöbələrindən daxil olan yeni adlardır: Teynur, Üzər, Ütkün, Tuğral, Yasir, Züheyr, Sərkut, Saygün, Minzer, Mahnur, Mahruy, Qantürk, Qəlbiyə, Künhan.

Qeyd edək ki, iyun ayında Nazirlər Kabineti yanında Terminologiya Komissiyasının nəzdində yaradılmış Adlar və Soyadlar üzrə Xüsusi Komissiyaya adlarla bağlı Ədliyyə Nazirliyinin qeydiyyat şöbələrindən daxil olan 32 müraciətə baxılıb. Həmin adlardan 18-nin qoyulmasına qadağa qoyulub.

Elan

Hüseynova Sevinc Əlisurət qızına məxsus, Nizami rayonu Rizvan Teymurov küçəsi-58 ünvanında yerləşən evə məxsus 1216264 sayılı çıxarış itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Hüseynov Hüseyn Hüseynalı oğluna məxsus Nizami rayonu Rizvan Teymurov küçəsi, ev 60 ünvanında yerləşən 1217830 sayılı çıxarış itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Yay mövsümü olduğundan suya tələbat artır. Yeni-yetmə və gənclər əsasən energetik, eyni zamanda qazlı sulara üstünlük verir. Hətta kiçik yaşda uşaqlara da qazlı su verildiyinin tez-tez şahidi oluruq. Halbuki mütəxəssislər bildirir ki, gündə 1 şüşə qazlı su içmək xüsusilə uşaqlarda yaddaşın zəifləməsinə səbəb olur.

qanizmlərində şəkərin miqdarı da normadan minimum 40 faiz artıqdır. Bundan başqa, yemək zamanı meyvə şirələri və ya qazlı sular içən uşaqlarda sürətlə kökəlmə, piylənmə, izafi çəki artımı, 2-ci tip şəkərli diabet, ürək-damar sisteminə fəsadlar və ağır ürək çatışmazlıqları yaranır.

Oksford Universitetinin təlimləri vaxtaşırı xəbərdarlıq edirlər ki, uşaqlara heç bir hal-

ma anlamalıdır ki, rəngli və qazlı sular nəinki susuzluğu yatırmır, həm də orqanizmdə su-duz balansını pozur, faydalı olmaqdan, sağlamlığı-mıza əlavə olaraq ziyan verir. Beləliklə, həm uşaqlar, həm də böyüklər adi suya üstünlük verməlidir.

Qeyd edək ki, istər yay, istərsə də qış mövsümündə öl-kəmizdə içilən ən populyar içkilərdən biri də çaydır. Bəs

ranma riskini artırır.

Tünd çay içmək həvəsin-dən də imtina etmək lazımdır. Çünki tünd çayın tərkibində kofein və tanin daha çox oldu-ğuna görə bu baş ağrılarına və yuxusuzluğa səbəb ola bilər. Tövsiyə olunur ki, axşamdan qalan çay içilməsin. Çünki bir neçə saat əvvəl dəmlənmiş çayın tərkibində orqanizmə fayda verəcək heç nə qalmır. Əksinə, köhnə çayın tərkibin-

inləşməsinə səbəb olur. Lakin kofeindən sui-istifadə ürəyə ziyan vura bilər.

Həmçinin yaşıl çayın tərkibində fol turşusu qara çayla müqayisədə daha çoxdur. Fol turşusu (B9 vitamini) qanyaratma proseslərində iştirak edir. Həmçinin fol turşusu damarlarda trombların əmələ gəlməsinin qarşısını alır. Qara çay isə katexin maddələri ilə daha zəngindir.

Bu maddələr çaya xərçəng əleyhinə xüsusiyyətləri bəxş edir. Həmçinin qara çayda yaşıl çayla müqayisədə poli-şəkərlər daha çoxdur. Poli-şəkərlər qanda qlükozanın səviyyəsini tənzimləyir ki, nəticədə insan özünü daha uzun müddət ərzində tox hiss edir. Bu isə artıq çəkiddən azad edir.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Yayda hansı suyu içək: qazlı, qazsız, şirə, kompot, yoxsa çay?

Qızmar günlərdə bədəndə su-duz balansını qorumağın təbii yolları; həkimlər deyirlər ki...

Ona görə də həkimlər valideynlərə uşaqların şirin, qazlı suların istifadə etməsini minimuma endirməyi məsləhət görürlər. O da məlumdur ki, əksərən bu cür içkilər plastik qablarda satılır. Halbuki çoxlarına məlumdur ki, uzun müddət plastik qablarda saxlanılan, istər qazlı, istərsə də qazsız sular qabın tərkibindəki kimyəvi elementlərlə reaksiyaya girir və bu da sağlamlıq üçün təhlükə deməkdir.

Aparılan laborator araşdırmalar göstərir ki, həddindən artıq şəkərli və qazlı su içənlərin qan təzyiqi çox vaxt yüksək olur, hətta insultra aparıb çıxara bilir. Üstəlik, qazlı su diabet xəstələrində şəkərin miqdarının artması təhlükəsi yaradır. Bu səbəbdən həkimlər bildirir ki, orqanizmin suya olan tələbatını ödəməyin ən yaxşı yolu adi, qatqısız və rəngsiz su içməkdir.

Ötən illərdə Britaniya Səhiyyə Nazirliyi valideynlərə müraciət edərək, uşaqlara qazlı su verilməsinə barədə xəbərdarlıq edib: "Uşaqlar yemək zamanı yalnız su və ya süd içə bilərlər. Şirin meyvə şirələri və ya qazlı sular uşaqlardan mümkün qədər uzaq tutulmalıdır. İmkan varsa, uşaqların şirin qazlı sular içmələrini ümumiyyətlə yasaqlayın. Övladlarınızın xəstə, ən qorxulu məruzələrə düşərək adama çevrilməsini istəmirsinizsə, onun qidalanmasına, nə yeyib-içdiyinə ciddi fikir verin".

Britaniyalı mütəxəssislər bildirir ki, meyvə şirələrinin uşaqların orqanizmi üçün xeyirli olduğunu düşünən, bu şirələri vitamin və mikroelementlər mənbəyi sayan şəxslər yanılırlar. Meyvə şirələrinə aludə olan uşaqların or-

da şirələndirilmiş və ya qazlı içkilər, "təbii" meyvə şirələri vermək olmaz.

Mövzu ilə bağlı həkim Vaqif Qarayev "Yeni Müsavat"a danışdı: "Qazlı və rəngli içkilər birmənalı olaraq uşaqlara ziyandır. Bunun altından qırmızı xətt çəkib deyirəm ki, uşaqlara adi su vermək lazımdır. Orqanizmdə su-duz balansını olmalıdır. Üstəlik, qazlı və rəngli sular keyfiyyət adlı bir şey yoxdur. Xüsusən də şəkər uşaqlar orqanizmi üçün kifayət qədər ziyandır, mədəaltı vəzin fəaliyyətinə zərər vurur. Ümumiyyətlə, istər evdə hazırlanan, istərsə də zavod istehsalı olan şirin sular uşaqlara ziyandır. Tez-tez ictimai yerlərdə kiminsə əlində qazlı və yaxud rəngli su görürük, hətta içdiklərinin şəklini sosial şəbəkədə də paylaşırlar. Am-

ma yayda çay içməyin hansısa zərəri varmı?

Mütəxəssislər də bildirir ki, ətirli çay yorğunluğu çıxarmaqla yanaşı, həm də sağlamlıq üçün faydalıdır. Ancaq çay qaynar içildikdə orqanizmə faydadan çox ziyan verir. Üstəlik, əgər həmin qaynar çay tündürsə, onun zərəri ikiqat artır. Qaynar çay təkə boğazı deyil, həm də qida borusunu, mədənin divarlarını qıcıqlandırır. Bununla da uzun müddət qaynar çay içən insanlarda ciddi xəstəliklərin yaranması ehtimalı artır.

Alimlərin gəldiyi nəticəyə görə, 62 dərəcədən yuxarı temperaturda olan çayı içmək mədə-bağırsaqlar sistemində ciddi xəstəliklərə səbəb olur. Çayın içilməsi üçün onun temperaturu maksimum 56 dərəcə olmalıdır. İsti çay qida borusunda xərçəng xəstəliyinin ya-

da sağlamlıq üçün təhlükə yaradan maddələr əmələ gəlir. Yeməkdən dərhal sonra çay içmək də zərərdir. Ona görə ki, yeməkdən sonra çay mədə şirəsinin ifrazını kəskin şəkildə azaldır və bunun nəticəsində həzm prosesi çətinləşir. Ən azı, yeməkdən 20-30 dəqiqə sonra çay içmək məsləhət görülür.

Gün ərzində 4-6 fincandan artıq çay içmək də tövsiyə edilmir. Buna görə də çayın su ilə əvəz edilməsi məsləhət görülür.

Həkim Vaqif Qarayev də qeyd etdi ki, istifadə edilən çayın keyfiyyətinə diqqət etmək lazımdır: "Çayı təkə azərbaycanlılar deyil, dünya xalqları da içir. Lakin son vaxtlar bizdə çayı sanki müqəddəsləşdiriblər. Gələcəyə nə qədər ilk növbədə çay verilir, bu zaman onun rənginə və keyfiyyətinə diqqət edilir. Lakin tibbi baxımdan çaya son yanaşma bundan ibarətdir ki, çay bir qədər ilıq içilməli, tünd olmamalıdır. Və ən əsası onun keyfiyyətinə diqqət edilməlidir. Çünki çayın tərkibinə vurulan qatqılar sonradan mədə-bağırsaqlarda toplanır və orqanizmə ziyan vurur".

Bəs qara, yoxsa yaşıl çay? Mütəxəssislər bildirir ki, qara çay xüsusi şəraitdə qurudulur ki, nəticədə onun tərkibi bir qədər dəyişilir. Yaşıl çay xüsusi emala məruz qalmır. Hansının daha çox faydalı olmasına gəldikdə isə, bildirilir ki, yaşıl çayda kofein maddəsi qara çayla müqayisədə daha çoxdur. Kofein çox faydalı maddədir. Kofein beyində amiloid zülalın yaranmasının qarşısını alır. Bu zülal beyində toplanaraq beyinin fəaliyyətini pozur, qocalıq, ağıl zəifliyinin

"Qorxmuram, burada nə var ki?" - azyaşlıları çimərliyə nəzarətsiz buraxanlar

Səmə günəşli, amma dəniz küləkli. Bu vəziyyətdə neynəmək lazımdır? Dənizə girməmək. Bəziləri nəinki dənizə girir, hətə üstəlik, azyaşlı övladını küləyə məhəl qoymadan dənizə buraxır.

Məsələ ilə bağlı bəzi çimərliklərə üz tutan ARB TV-nin əməkdaşları bəzi sakinlərdən bunun səbəbini soruşmaq qərarına gəliblər.

Sorğu - Azyaşlı: "Sudan qorxmuram. Nə var ki, sudur da, üzürsən çıxırsan".

Azyaşlı: "Bizim kruqumuz var deyə uzağa gedirik".

Azyaşlı: "Mən qorxmuram üzməkdən, suda balinalar yoxdur, uzağa getməkdən də qorxmuram".

Xilasedici: "Validəyənlərə xəbərdarlıq olunur, plakatlar basdırılır, nəzarətsiz qoyurlar".

2018-ci il ərzində 304, 2019-cu ilin geridə qalan müddətində isə 79 nəfər Xəzərin qurbanı, yox özünün Xəzərdəki qurbanı ola bilərdi.

Bəli, əksər hallarda çimərlikdə yaşayan bədbəxt hadisələrin günahkarı elə insanların məsuliyyətsizliyi olur. Bu cür məsuliyyətsiz davranışların qarşısını qismən də olsa ala bilmək üçün Fövqəladə Hallar Nazirliyinin aidiyyəti xidməti fəaliyyətini yay aylarında daha da gücləndirib.

Aqşın Əlili - FHN-in sulara xilətmə dövlət xidmətinin mətbuat katibi: "Xidmətin ölkə ərazisində fəaliyyət göstərən 43 struktur bölməsinin balansında olan texnika və vasitələr işlək vəziyyətə gətirilib. Üzme sərhədlərini müəyyən edən işarələr yerləşdirilib. Çimərlikdən istifadə edən əhəlinin maarifləndirilməsi məqsədilə maarifləndirici lövhələr qoyulub".

Fövqəladə Hallar Nazirliyi bir daha xəbərdarlıq edir ki, nəzərdə tutulmamış ərazilərdə çimmək, işarələnmiş yerləri ötür keçmək, küləkli havada, eləcə də sərxoş vəziyyətdə dənizə girmək, çimərlikdə gecələmək, suda kobud hərəkətlər etmək qəti qadağandır və bunlar insan həyatı üçün birbaşa təhlükə hesab edilir.

Bu günlerde Türkiyədə fahişəlik edən Natəvan adlı azərbaycanlı fahişə barəsində məlumat bu ölkə mətbuatının mənsətlərini "bəzədi". Belə ki, Türkiyə mətbuatının yazdığına görə, ölkənin Karaman şəhərində fahişəliklə mübarizə çərçivəsində keçirilən əməliyyat zamanı adıçəkilən azərbaycanlı qadında QİÇS xəstəliyi aşkarlanıb, qadın deportasiya olunub.

Türkiyədə fahişəlik edən azərbaycanlı qadınların sayı az deyil. Vaxtaşırı keçirilən əməliyyat zamanı tutulan fahişələr arasında azərbaycanlı qadınlar da olur. Təbii ki, bu, Azərbaycan qadının imicinə də xeyli mənfi təsir göstərir. Halbuki Azərbaycan qadını tarix boyu namusu, qeyrəti, çətinliyə dözümlülüyü, fədakarlığı, ailəsinə, milli adət-ənənələrinə bağlılığı ilə fərqlənib. Yaxın keçmişdə nəzər salanda görürük ki, istər İkinci Dünya, istərsə də Qarabağ müharibəsi zamanı qadınlarımız hər əziyyətlə qatlaşaraq, ən ağır işlərdə çalışaraq, hətta ən son çıxış yolu kimi dilənçilik edərək təkbəşinə öz övladlarını böyüdü, ərşəyə çatdı. Bəs indi bu dəyərlər niyə sıradan çıxıb?

Dənizlidə kirayə mənzil biznesi ilə məşğul olan, əslən Cənubi Azərbaycandan olan, adının qeyd edilməsini istəməyən müsahibimin dedikləri: "Son iki ildə bura gələn azərbaycanlı qadınların sayı artır. Demək olar ki, əksəriyyəti fahişəliklə məşğul olur. Doğrudur, aralarında burada qalib evləyənlər də var. Lakin "qədim peşə" sahibləri çoxluq təşkil edir. Onlarla söhbət edəndə məlum olur ki, Azərbaycanda ailələrinə guya buradakı mebel zavodunda çalışdıqlarını bildirirlər. Hətta ailəlikcə, yəni bacısı, qızı ilə birlikdə gəlib bu işlə məşğul olanlar var.

Bəzən buna görə azərbaycanlı olduğumu deməyə utanıram. Bizə sual verilir ki, "azərbaycanlı qadınlar niyə bu qədər fahişəliyə meyllidir, məgər ölkəmizdə onların çalışması üçün şərait, imkan yoxdurmu?"

Bu cür qadınlarla tez-tez rastlaşırım. Onlarla söhbət edəndə bu yoldan çəkinməyi tövsiyə edirəm. Lakin cavab verirlər ki, "bəzən bir gündə qazandığımız başqasının bir ayda aldığı aylıq məvacibə bərabər olur". Yəni asan və tez qazanc xətrinə bu yolu seçiblər".

Təkcə Türkiyədəmi? Azərbaycanlı fahişələrin adı mütəmadi olaraq Bakının mərkəzində yerləşən, "Torqov" kimi məşhur olan Fəvvarələr meydanında baş verən hadisələrdə də çəkilir. Əgər 15-20 il bundan əvvəl fahişə qadınlarımızın səs-sorağı Dubaydan, digər ərəb ölkələrindən gəlirdisə, indi onların bu cür uzaq ölkələrə gətməsinə heç gərəkdir, çünki necə deyirlər, kef həvəskarları olan ərəblərin özləri artıq "Torqov"ya onların "ayaqlarına" gəlib.

Artıq bir neçə ildir ki, ölkəmizə ərəb ölkələrindən turistlər axın edir. Tez-tez sosial şəbəkələrdə, eləcə də mətbuat orqanlarında ərəblərin demək olar ki, əksəriyyətinin seksual əyləncələr üçün Azərbaycana gəldiyi barədə informasiyalar yayılır. Hətta iddialara görə, ailəlikcə gələn ərəblər də öz ailələrini hotellə yerləşdirdikdən sonra dostları ilə birlikdə əyləncə yerlərinə gedir, fahişələrlə birlikdə kef məclisi qururlar. Ərəb turistlərin ölkəmizə axını başladığı vaxtdan bu günə qədər bir neçə ərəbin bu cür

Dubay və Türkiyədən sonra "Torqov" biabırçılığı - fahişələrlə necə davranmalı...

Tənzilə Rüstəmxanlı: "Qadınların pul xətrinə bu yola düşdüklerini bəhanə edib, özlərinə haqq qazandırması məntiqli və doğru deyil"

Qulu Məhərrəmli: "Bu, cəmiyyətimizin çox ciddi problemidir və qarşısı alınmalıdır"

əyləncə zamanı cinsi istəyi artıran hebləri dozadan artıq qəbul edərək, öldüyü də bəllidir.

Dəfələrlə ərəb turistlərin azərbaycanlı fahişə ilə aralarında mübahisə, dava olduğu barədə informasiyalara rast gəlirik. Məsələn, Bəhreyn vətəndaşı, 25 yaşlı Mühəmməd Haqqməd Əl-qasər Bakı sakini, 31 yaşlı qadınla dalaşmışdı. Yayılan informasiyaya görə, o, intim xidmət üçün qadını hotellə öz otağına dəvət edib. Ancaq qiymət barədə razılığa gəlmədiklərinə görə M.H. Əlqasər qadınla mübahisə edib, sonra ona hücum edib və üzünə vurub. Qadın isə bu barədə şikayətçi olub.

İddialara görə, "Torqov"da universitet tələbələri də seksual turizmə cəlb edilir. Onlar əsasən 1-2-ci kursda təhsil alan, Bakıda kirayədə yaşayan, təhsil ödənişlərini verə bilməyən, çətin durumda yaşayan tələbə qızlardır.

JAM.news saytı "Torqov"da fahişəliklə məşğul olan Pərvanə adlı qadının müsahibəsini dərc edib. Yazıda qeyd olunub: "O, Fəvvarələr meydanında fontanın qarşısındakı skamyada oturur. Ərəblərlə işləyir. Deyir ki, bəzən iranlılar da olur, bizimkilər də. Ancaq onun sözlərinə görə, ərəblər daha çox pul verirlər: "Hamısı "mani", yəni

"pul" sözünü başa düşür. Telefonda kalkulyatoru açıram və rəqəmi onlara göstərirəm. Razi olmayıb, başını yelləyirsə rəqəmi silib başqasını yazıram. Əgər rəfiqəmlə gedirəmsə, qiymət iki dəfə artır".

Onun sözlərinə görə, bir saatı 100 manata (\$59), bəxti gətirəndə isə 150 manata (\$88) gəlir. Həftədə beş gün işləyir, gün ərzində ancaq bir müştəriyə xidmət göstərir. Pərvanə ayda 1200 dollar qazana bilir... Deyir ki, çox yox, indən belə ikicə mövsüm də ərəb turistlərdən "pul tutub", sonra həyatını tamam dəyişəcək: "Çox yox, ikicə sezon bu yay qazandığım kimi qazansam, gedəcəm ölkədən. Məni heç kimin tanımadığı sakit bir şəhərdə özüme balaca dükən, ya da kafe açacam. Canımı qurtaracam bu cür həyatdan".

Beləliklə, ərəb turistlərin ölkəmizə axın edərək, xüsusən də seks xidmətləri üçün gəlməsi ictimaiyyət tərəfindən böyük narazılıqla qarşılanır. Uzun müddətdir ki, bu məsələ sosial şəbəkələrdə qızğın müzakirəyə çevrilib. Artıq tanınmış sənətçilər də bu məsələ ilə bağlı sosial şəbəkələrdə öz narazılıqlarını bildirir, qadınlarımızın "Torqov"dakı birinci davranışlarını pisləyirlər. Xüsusən də yay mövsümü baş-

layar-başlamaz, bu məsələ yənidən gündəmə gəlir. Artıq mətbuatda da bu narazılıqlarla bağlı yazılar dərc edilir, sosial şəbəkə istifadəçiləri gördükləri mənzərənin ya videosunu, ya da fotosunu çəkərək paylaşırlar. Bəziləri "Torqov"nu "Qırmızı fənərlər" küçəsi ilə müqayisə edirlər. Sakinlər "seks işçiləri"nin ictimai yerdə bu cür heç nədən çəkinmədən, açıq-aşkar turistlərlə sövdələşməsinə polisli də sərt tədbirlər görməməkdə qınayırlar.

Lakin bir neçə bundan əvvəl məlum oldu ki, artıq polis bu məsələni ciddi nəzarətə götürüb. Belə ki, sosial şəbəkələrdə polislin Fəvvarələr meydanında "ərəb" ovuna çıxan qadınlara qarşı əməliyyat keçirdiyi barədə video yayıldı. Hadisə şəhərin mərkəzində gəzən sakinlərin də diqqətini çəkib. Mülki geyimli polisilər ərəb turistlərlə sövdələşən qadınlara yaxınlaşır, onların qolundan yapışdıraraq yaxınlıqdakı polis bölməsinə aparmaq istəyirlər. Bu zaman qadınlar müqavimət göstərir, onların əlindən çıxmağa çalışır, qışqırıb diqqət çəkirlər. Polisilər bu cür əməliyyatlarla şəhərin mərkəzində tüğyan edən əxlaqsızlığın, fahişəliyin qarşısını almağa çalışırlar.

Qeyd edək ki, məsələ ilə

bağlı Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsindən açıqlama verilib. Polis mayoru Elşad Hacıyev bildirib ki, sosial şəbəkələrdə və mətbuatda ərəb turistlərin yerli qadınlarla ödəniş müqabilində intim münasibət qurmaq üçün açıq sövdələşmələrə girməsi haqda yayılan məlumatlarla bağlı ərazi polis orqanında müvafiq araşdırma aparılır. Ərazidə ictimai qaydanın, paytaxt sakinlərinin və turistlərin narahat edən, yaxud sosial şəbəkələrdə tirajlanan iddialarla bağlı məsələlər diqqətdə saxlanılır: "Bu günədək həmin ərazidən fahişəlik, insan alveri ilə bağlı saxlanılan olmayıb. Çünki bu hallarla bağlı polisə şikayət daxil olmayıb. Amma ərazi fasiləsiz nəzarətdədir və polis əməkdaşları həmin ərazilərdə xidmət aparır. Polis qanunvericiliyə uyğun olaraq inzibati tədbirlər həyata keçirir. İctimai qayda-

mızın, qadınlarımızın çox gözəl, mərd, şərəfli keçmiş olub. Bəs indi nə baş verir? Həmin qadınların pul xətrinə bu yola düşdüklerini bəhanə edib, özlərinə haqq qazandırması məntiqli və doğru deyil. Bu, Azərbaycan qadınının adına, şərəfinə, milli mentalitetinə, Azərbaycan kişisinin, ölkəmizin adına yaraşmayan, utançverici işlərdir".

Bəs bu cür neqativ halların aradan qaldırılması üçün mətbuatda, mediada maarifləndirici işlərin görülməsinə ehtiyac varmı?

Əməkdar jurnalist Qulu Məhərrəmli sualımıza bu cür cavab verdi: "Əlbəttə ki, Türkiyədə, Dubayda Azərbaycan qadınlarının fahişəliklə məşğul olması ilə bağlı kifayət qədər faktlar var və bu məlumatlar mediada da öz əksini tapır. Düşünürəm ki, bu cür məsələnin kökündə iki səbəb var. Birinci sə-

bəb - sosial problemdir. Qadınların bir çoxu "çörək pulu" qazanmaq üçün bu yolu seçir. İkinci tip qadınlar isə bu işə, sadəcə, biznes kimi baxır, ona görə bu yola əl atır.

Bəli, tariximizdə qadınlarımız namuslu, şərəfli, qəhrəman olub. Bu tarixi reallıqdır. Amma bu gün baş verənlər də reallıqdır. Düşünürəm ki, burada həm qadınların azadlıq hüquqlarından sui-istifadə halları, həm də xarakter məsələsi var. Fikrimcə, bu məsələnin qarşısını almaq üçün maarifləndirici və təbliğat işləri aparmaq illüziya kimi görünür. Hesab edirəm ki, bu elə məsələdir ki, burada ailə, gen, mühit, şəxsi düşüncə, əxlaq hamısı birlikdə ciddi rol oynayır. Öncə bunu yaradan şərait aradan qaldırılmalıdır. Əvvəllər əxlaqsızlıq baş verəndə camaat bunu fəvqəladə hal kimi qarşılayırdı, cəmiyyətdə pislənilirdi. Amma indi insanlar çox rahat şəkildə bunu həyata keçirir, nə inzibati, nə də hüquqi tədbirlər bunun qarşısını ala bilmir. Ona görə də bu, cəmiyyətimizin çox ciddi problemidir və qarşısı alınmalıdır".

Qeyd edək ki, Azərbaycanda fahişəliyə görə inzibati cəza ilə yanaşı, cərimələr də tətbiq edilir. Cinayət Məcəlləsinin 244-cü (Əxlaqsızlıq yuvaları saxlama) maddəsinin 1-ci (Fahişəliklə məşğul olmaq üçün əxlaqsızlıq yuvaları təşkil etmə, saxlama və ya bu məqsədlər üçün mənzil sahələri vermə) bəndində qeyd olunur ki, bu cinayətlə saxlanılanlar iki yüz saatdan iki yüz qırxdan saatadək ictimai işlər və ya iki ilədək müddətə islah işləri və ya üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Onu da əlavə edək ki, fahişəlik bir sıra Avropa ölkələrində leqallaşdırılıb. Lakin fahişəliyə görə ölüm hökmü verən ölkələr də var.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 144 (7314) 10 iyul 2019

Bunları bilirsinizmi?

- Dünyada hansı irqdən olmasına baxmayaraq bütün yeni doğulan körpələr 440 hz yüksəkliyində və "la" notu ilə ağlayır.
- Xiyarın tərkibinin 96 faizi sudur.
- Bal xarab olmayan yeganə qıdadır.
- Dünyada 4300-ə yaxın fərqli din var.
- Ay işığının bizə çatması 1,3 saniyə çəkir.
- Buqələmunların dili bədənlərindən iki qat uzundur.
- Liftə ayna qoyulmasının əsas səbəbi qapılar açılarkən kabinənin yerində olduğunu görməkdir.
- Fillərin rəngi əslində boz deyil, qızılı-torpaq rəngidir. Boz görünmələrinin səbəbi palçıqlı suların üzərlərində qurumasıdır.
- Qiymətli daşların çoxu bir neçə elementin birləşməsindən meydana gəlir, yalnız brilyant tamamilə karbonadan əmələ gəlir.
- Albert Eynşteyn 9 yaşından sonra tam danışmağa başlayıb. Buna görə də ailəsi onun əqli cəhətdən qüsurly olduğunu düşünüb.
- "Santa Klaus"un paltarları əslində yaşıl rəngdədir. Ancaq bir kola markası onu qırmızı-ağ olaraq dünyaya tanıdıb.
- Qütb ayları isti və nəmli mühitdə qaldıqları zaman kürklərinin rəngi yaşıl rəngə çevrilir.
- Alma, soğan və kartofun dadı eynidir. Yalnızca qoxuları fərqlidir. Əslində hamısı şirindir.
- Göytürklər turşu qatığın turşuluğunu azaltmaq üçün üzərinə su töküblər. Beləliklə özləri də bilmədən ayrıni kəşf ediblər.
- Dünyanın ən sürətli böyüyən bitkisi bambuk ağacıdır. Ağac gündə 90 santimetr uzanır.
- Dünyada ən çox satılan telefon "Nokia" markasının 2003-cü ildə satışa çıxardığı, 250 milyon ədəd satılan "Nokia 1100"dur.
- İnsanın saçı üç kilo ağırlıq qaldıra biləcək gücdədir.
- Ölüm anında toxunma və görmə hissindən sonra eşitmə bacarığı itirilir. Ürək dayandıqdan sonra insan beyni 2 dəqiqə boyunca səsə qəbul edə bilər.
- Yuxusuzluq şikayəti ilə həkimə müraciət edən insanların IQ səviyyəsinin normadan yüksək olduğu müşahidə edilir.
- İnsanlar yuxuladığı zaman qoxu ala bilmirlər.
- Niaqara şəlaləsindən düşüb sağ qala bilən ilk insan Bobbi Liç evdə portağal qabığına basaraq yıxılıb və daxili qanaxma səbəbilə dünyasını dəyişib.
- Dəniz atı dünyanın ən sədaqətli canlısıdır. Çünki həyat yoldaşı öldükdən qısa bir müddət sonra o da ölür.
- İnsan ildə ən azı 1460 yuxu görür.
- "Karaoke" sözü yapon dilində "quru orkestr" sözünün qısaldılmasıdır. "Kara" yapon dilində boş deməkdir.
- Ördəyin səsi əks-səda vermir.

Yuxu "sevgisi"nin səbəbi genlər imiş

Edinburq Universiteti və Münhendəki Ludwig Maximilians Universitetindən elm adamları Avropada 10 mindən çox adam üzərində aparılan araşdırmada "ABCC9" adlı genə sahib olanların, bu genə sahib olmayanlarla müqayisədə təxminən 30 dəqiqə daha çox yuxuya ehtiyac hiss etdiyini müəyyən edib. Bu genin 5 avropalıdan birində olduğunu təsbit edən ekspertlər tapıntıların "uyğunlaşmaya davranışlarını" açıqlamağa köməkçi ola biləcəyini yazıb.

Şotlandiyanın şimalındakı Orkney Adaları, Xorvatiya, Hollandiya, İtaliya, Estoniya və Almaniya gələn iştirakçılar nə qədər müddətdə yatdıqlarını, icazə günlərindəki yuxu vərdişlərini ifadə edərək DNT analizləri üçün qan nümunələrini veriblər. Genetik analizlərin nəticələri ilə məlumatları müqayisə edən elm adamları "ABCC9" olaraq bilinən genə sahib olanların ortalamada 8 saat olan yuxuya daha çox ehtiyac duyduğunu müəyyən edib.

Bu vaxt insanların yuxu ehtiyacının adamdan adama dəyişə biləcəyinə fikir verilib. Bunun nümunələrindən biri olaraq, bildirilir ki, İngiltərə eks-baş naziri Marqaret Tetçerə gündə 4 saat yuxu bəs etdiyi halda, məşhur fizik Albert Eynşteyn 11 saat yatmış.

Edinburgh Universitetindən Dr. Jim Wilson mövzu ilə əlaqədar verdiyi açıqlamada bunları yazıb:

"İnsanlar həyatlarının təxminən üçdə birini yuxuda keçirir. İnsanların yuxu ehtiyacı yaş, gündəlik ritm və mövsümlərin təsirlərinə görə dəyişməsi gerçəyinə baxmayaraq, uzun ya da qısa davamlı uyğunlaşmaya meyli, ümumiyyətlə, ailedən gəlir. Yuxu biologiyasını qavramaq yuxu davranışının sağlam təsirlərini həll etmək baxımından əhəmiyyətli olacaq".

Uşaq anasının südünü içmədi və onun həyatını xilas etdi

İngiltərənin Liverpool şəhərində bir yaşlı uşaq anasının sağ döşündən süd içməkdən imtina edərək, onun həyatını xilas edib. Bu barədə Britaniyanın "Daily Mail" nəşri xəbər verib. 37 yaşlı iki uşaq anası Con Karr bildirib ki, oğlunun onun ancaq sol döşündən süd içmək istəyi həkimə müraciət etməsinə səbəb olub. Həkimlər pasienti müayinə ediblər və döşündə şiş müəyyənləşdiriblər.

"Mən həyatıma görə oğluma minnətdaram. Bu, gərək bir möcüzə idi. Duji olmasa, mən heç vaxt döşümdəki şişdən xəbər tutmayacaqdım. Heç bir şübhə yoxdur ki, oğlum mənim həyatımı xilas edib".

Britaniyalı qadın lazımı müalicə alıb. 2018-ci ilin martında isə onun döşündən xərçəngin qalıqlarını kə-

narlaşdırıblar. Bu ilin aprelinde onun sağlamlığı tamamilə düzəlib. Qadın bildirib ki, döşündəki iki santimetrlik şiş oğluna süd əmməyə mane olmuş: "Mən həyatıma görə oğluma minnətdaram. O, mənim üçün dünya qədər dəyərlidir".

Apreldə isə müəyyən

edilmişdi ki, yeni doğulan uşaq anasının həyatını xilas edib. İngiltərənin Sautqempton şəhərində hamiləliyinin erkən dövründə bir qadın UZİ-yə düşərkən bədxassəli şiş olduğunu fərq edib. Hamiləliyin 19-cu həftəsində o şişi uğurla götürüblər.

İslami" sahiblərindən biri deyir.

Dəvətnamələrdən birində İran pop-hitindən götürülmüş bir cümlə naxışlanıb: "Sənin üçün heç darıxmıram". Digər dəvətnamələri də həmin mahnıdan götürülmüş sətirələr bəzəyir: "Bir daha aşiq olmayaçağım, olsam belə, sənə aşiq olmayacağıma and içirəm".

Boşanma dəvətnamələri satılan dükanın sahibi deyir ki, bu cür açıqçalara tələbat son iki il ərzində artıb. Ölkə rəsmiləri və ruhani rəhbərlər isə boşanma məclislərinin dəbə çevrilməsi ilə bağlı narahatlıq bildiriblər. Tanınmış mühafizəkar din xadimlərindən olan ayətullah Məkerəm-Şirazi məsələ ilə bağlı tənqidi fikirlərini bildirib.

İranda ötən il boşanma hallarının sayı 4,6% artıb, nikahların sayı isə 4,4% azalıb, ölkədə nikahların orta hesabla təxminən 20%-i boşanma ilə nəticələnir.

Boşanmanı bayram etmək dəbə çevrilib

İran şəhərlərində boşanma münasibətilə təşkil edilən məclislər populyarlaşmaqdadır. Statistika görə, ölkədə erkən boşanma ilə bitən nikahların sayı artır. Bu münasibətilə təşkil edilən məclislərin xüsusi tərtibatı diqqəti çəkir - qara gül dəstələri, tortlar, xüsusi dəvətnamələr.

"Əvvəlcə gül dükənina mələr sifariş edirlər", - bəgedib, gül dəstəsi alırlar, boşanma aksesuarları satışı ilə sonra gəlib bizdə dəvətnaməşğul olan "Cümhuriyyə

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisənziya N: B 114
SAYI: 3.190

Səhifəni hazırladı: SELCAN